

ROMAAN

N° 18

SISU:

- Anny Wolke: Punasel kaidal.
H. Courths-Mahler: Armastuse okaste.
Feodor Sologub: Surn kuulutuse tagajärjel.
Albaania mõtted.
Abeno Muneto: Nii rikas olen.
Hans Hauptmann: Wiimisel tunnil.
Erwin Rosen: Dollarid.
Serpa Pimentel: Killud.
Miriam Michelson: Ameerika naiskeel.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

HEINRICH LAGUS

Tallinn, S. Karja tän. 18

Telefon 12-53

Lagus alati esialval:

Nafta

Masuli

Petroleum

Bensin

Masina-

Tsilindri-

Motor-

Waselli-

Spindli-

Wärmlis

Wankrimääre

Karbolineum

Terpentiin

Puutõrw, Katusetõrw, Katusepapp, Seebikiwi,
Lilm, Kriit, Pesusooda.

Õli

H. LEOKE, Wiljandis

Kõlge täielikum näitekirjanduse
keskladu Eestis

≡ Nimestikud hinnata ≡

PÕHJA-EESTI ÜHISPANK

Tallinn, W. Karja tänaval.

Kõnetraat 6-02.

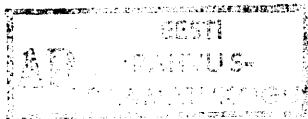
Wõtab kõige kasulikuma-
tel tingimustel raha hoiule
ja toimetab kõiki panga-
- - - operatsioone - - -

PÕHJA-EESTI ÜHISPANK

Tallinn, W. Karja tänaval.

Kõnetraat 6-02.

Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA
RÄTSEPAÄRI

Kõnetraat 17-54

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

M. ANDREESEN

TALLINN

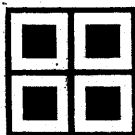
Rataskaevu tän. 14/4

Olen saanud Inglismaalt kõiki sügise- ja talvehooajaks tarwisminewaid meesterahwa palitu-, ülitkonna-, fraki- ja smokingriideid. Walik 360 mustrit. Peale selle suur walik palitu-, kasuka-, krae- ja muid nahku.

Ateljee

GUIDO MAMBERG

Tallinn, Instituudi tän. 34-8.

Kunstreklaam ja graafilised
joonistused.

Rottmaan

№ 18

Ilmub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Punasel kaldal.

Saksa kirjaniku Anny Wotthe romaan.

9

Iga päev läks ta ravitusmaija Gode-
wari terwise kohta teateid saama, ja ikka jälle
sai ta tüdrukult ühe ja sama vastuse:

„Armulise preili terwis olla ikka veel
muutumata ja ka armuline krahwinna ei olla
hästi terve.“

Ta haatis ravitusmaija lilleid ja puu-
wilja ja Svea tänas teda liihidalt nealiskaud-
setes kirjades, mis kõigest õrnusest hooimata
midagi ei ütelnud, vaid ikka enam ja enam
täendasid, et nende wahetele mingisugune kõrge,
üleloomatu müür tekkis.

Millisesse wiletasse seisukorda oli ta enda
oma argtusjega pannud! Wõi oli see midagi
muud kui argtus, kui ta hirmus wõimu eest,
mis üks teine naine ta peale awaldas, ja wa-
na kapteni naeruwääriliste ähwarduste eest
enda ülepeakaela Sveaga kihlas, kelle armastus
küll möödaminewalt ta meeli köbitanud, kes
aga ta südamele kaugele oli ja alati kaugemale jäi?
Hirm, ainult hirm oli ta Svea kätte wahetele
ajanud, ja kui ta selle üle järele mõtles, siis
oli tal häbi, häbi Svea ja ka — Antje ees!

Antje!

Siin juurdusid ta mõtted. Miks ei wõinud
ta teda metsikult oma rinnale kiskuda, wälja
kõigist wastikutest oludest? Miks ei olnud tal
jõudu teda wõita?

Wärin raputas ta hinge, mõteldes ta puhta
kõrguse, ta wäikse rahulikkuse peale. Ei, Antjed
ei juutnud keegi wõtta. Wabatahtlikult pidi ta
sellele anduma, kelle oma oli ta süda.

Ja mis teadis Antje temast? Ei midagi
muud, kui et ta tema sõber ja kaitsja oli noo-
ruspäewilt. Ta ei tundnud ei metsikuid wõit-
lusti hiljemast ajast, ega hingepiina, mida tema,
Geert, nooremehena kannatanud, kui ta waba-
tahtlikult loobus, sest et ta sõber Sören Nielsen

Antjed ihaldas, ei tundnud metsikut walu, mis
teda tabanud, kuuldes, et Antje oli Henning
Rinkensile mehele läinud. Ja Henning Rin-
kensi wastu uinus ta hinges hirmus kahtlus,
mis Antjedi hirmutas ja ta elu õudseks tegi
meeleheiteni.

Torm wingus kaminas ja lamp, mis karu-
nahkadega ümbritsetud woodi pätkes laual põ-
les, hakkas heledasti põlema.

Milline õudne, hirmus õõ. Geert wiskas
raamatu käest nurka.

„Ei jõua enam kanda“, pomises ta tõus-
tes ja edasi-tagasti jalutama hakates. „Ja selle
juures on mul, nagu ligineks mulle veel täna
mu saatuse, nagu tooks torm mulle lunastust
kõigist waludest!“

Siis wõttis ta jälle istet ja mõlgutas kurbi
mõtteid. Mõtles jutuajamise peale õpetajaga,
kellest ta küsinud, kas ta wõimalikuks arwab,
et ta auarmastaw, uhe isa selle kaabafaga,
kapten Tameniga, midagi wõis ühifelt teinud
olla ja kas ta usub, et, kui see ühendus olnud,
see mitte ainult ähwarduste ja sundimise abil
ei olnud saawatatud.

Wana õpetaja Nielsen oli talle kuu otja
waadanud, ja siis kõhifelt wastanud:

„Mis Tamen tähendas, armas noor sõber,
olen alati kartnud, ja wiimaks, kui Teie isa su-
remas oli ja ma talle waimulikku troosti and-
sin, siis näis minu arust aeg tulnud olewat
temast küsida, kas tal midagi sõdame peal ei
ole, mida ta mulle wõiks ilmutada, ja siis üt-
les Teie isa midagi, mida ma Teile ütelda ei
wõi, sest et mind mu wanne seda tegemast kee-
lab. Aga wõitit kummaliste ühenduste tarwis ta
mulle ei annud. Tal polnud enam jõudu kõike
ütelda. Pärast tema surma, arwas ta, andwat
ta ülestähendusel selgust, aga Teie ütlete ju

ise, et Teie midagi niisugust ta paberite hulgast pole leidnud, ja see on paha, wäga paha, sest kapten Tamen tarwitab oma sõjariista, kus iial saab, kui ta sellest tahab kasu saada!"

Jah, Tamen tarwitab seda sõjariista, seda Geert teadis.

Ta ei olnud kapteni enam näinud. Minult punast Djet nägi ta tihti, kui see Freddenhoogest mööda läks wõi omas wäikses paadis, mis reibil just tema maja lähedal seisis, wälja sõitis siinjalalisele madalmerele.

Jial enam ei olnud ta neiuaga rääkinud, aga täna hommikul oli ta kapten Tamenilt kirja saanud, mida ta juba wähemalt kahekümme korda lugenud ja mille ta nüüdki kätte wõttis:

"Austatud herra parun!

Neli nädalat mötlemisaega, mis Teile andsin, on nüüd warsti mööda. Teie olete mulle oma kihluse läbi suurtsugu daamiga näidanud, et te minu soovidest lugu ei pea. Muidugi ei wõi ma Teid sundida ja kui Dse omad filmad ka kümme korda peast wälja nutab, aga tasuma peate mulle need pijarad, mis minu tütar nutab, mu herra parun!

Ja sellepärast ütlen Teile täna wiimast korda, kui Te esmaspäewal oma lähendust krahwinnaga ei ole katkestanud ja mitte minu tütre kofilasena minu toas ei seija, siis lähen kofituse ja tõstan Teie peale kui Teie isa kaasküüblase peale kaebtuse.

Keegi ei usu Teid, et Teie ta äridest midagi ei teadnud. Ja ülekohutusest saadud waranduse peate ka wälja andma. Nii, niiku tehte ise, mis tahate. Teie teate ju, et mul tõendusel on. See on ses asjas minu wiimane sõna.

Kapten Klaus Tamen."

Geert lastis kirja kohmetult wajuda. Kas wõis see mees nii rääkida, kui ta enesel ei uskunud õigust olewat?

"Ei, seda ta ei tee", mõtles Geert, "sest ta süüdistas siis ju ennast. Aga kui kapten nüüd salamahiti lahkus ja enda päästis, ja teate kofitule ainult tema ja ta isa kofita andis, mis pidi ta siis tegema?"

Mis sellest, kui ta waranduse kaotaks? Wõif tahtis ta heameelega ja rõõmuga ära anda, mis isalt pärinud, kui ta sellega sai maha peeta häbi, mida see kaabakas tema ja ta isa peale tahtis weeretada.

Geert oli mõne aasta eest surnud ema sugulaselt suure waranduse pärinud, enam kui ta tarwitab, aga isegi kui ta waeseks jäi, tahtis ta töötada, häda ja puudust kanda, mitte ainult häbi.

Kes aitas teda ses hädas, ses segaduses? Et tal Dse ja kapten Tameni poolt armuheitmist ei olnud oodata, seda ta teadis.

Silmapiilgu mõtles ta kaptenile raha pafuda, kindlasti armates, et see raha pärast kõif tegi. Aga kui ta Dse himukate, särawate silmade peale mõtles, siis teadis ta, et Tamenid siin enam tahtsid kui raha ja warandust. Oma häbist tahtsid nad endid puhtaks pesta, tahtsid lugupeetuks saada. Tema pidi neile lugupeetud koha muretsema, pidi kaasküüblaseks saama nende piirituma pettuse juures.

"Ei ja weel kord ei", hüüdis ta waljusti.

"Ja kui ma ka kümme korda kaon, kui Tamen tõesti kahtlase kihwti saarel minu wastu wälja puistab, mina ei mangu. Weel iial pole ma ilmas ülekohut teinud — ei iialgi!"

Ühtiselt kahwatas Geert.

Talle tuli meelde, kuidas tal wiimajel hülgejahil Henning Rinkens piisfi — ees seisnud ja hirmus mõte ta hingest oli läbi käinud:

Wäike tõmme — ja Antje on waba!

Geert lõi käed näo ette. Kas ei olnud ta seda mõttepattu juba heaks teinud, kuna ta läks ja enda armastamata naisega kihlas? Kas ei olnud ta iseennast ohwerdanud oma patuse hinge eest?

Ei, kõif piin, kõif loobumine oli asjata. Antje oli ainus, kelles ta igatjus rahu leidis.

"Antje, miks ei wabasta ja mind oma armastuse läbi?" tuli wastu tahtmist ta suust.

"Antje!"

Mis see oli?

Geert tõstis kofitades pea üles, mis pehmel karunahal oli tuhnrinud.

"Antje!" sõjistas ta weel kord õrnasti.

Siis kargas ta üles.

Kas keegi ei liigutanud ufse taga koputajat?

Sudsel, tumedasti ja raskesti kõlasid koputaja löögid läbi tormi maija.

Silmapiilgu wiivitas Geert weel. Siis wõttis ta laterna ja läks wälja.

Nälle liigutati koputajat.

Geert kiskus ufse lahti.

"Antje!" hüüdis ta kofitades ja ometi täis hõiskamist. "Antje!"

Ta tõmbas wihmast nõretawa ülimaltliga warustatud, sõnalaujumata noore naise maija.

Wärisewail kätel wõttis Geert tal musta wahariidest kübara peast ja wihmaksuue seljast, ja wiis ta siis tuppa kamina ette, kus ta kord ju puhanud pimedal tormidöl, kui ta oli Sören Nielsenil mõrtjufat otsinud.

Nüüd istus Antje sohwal, ja Geert oli piiritusleegi lõkendama pannud, et küllalisele teed teha. Rääkinud ei olnud nad weel sõnagi, aga Geerti rinnas loitis leekiw õndsus. Ta olesk mõinud selle waikse, kahwatu naise ette põlwilt wajuda, oma pea ta sülle panna ja õnnelikult sõjistada:

„Ma armastan sind, oh, ma armastan sind, kas ja wiimaks ometi tuled minu juurde, ja ainus, magus, kena, puhas!”

„Aga ta ei teinud seda. Ta küsis ainult waikselt:

„Kas pean Nan Bundeje kutsuma, proua Antje? Peab ta Teile kuiwad riided tooma?”

„Ei, tänan, ülikuub kaitseb mind isegi.”

„Kust Te siis tulete?”

„Kistist.”

„Üle madal mere selle tormiga?”

„Jah; õnneks oli mul mu väike purjepaat käepärast, seda juhin ma hästi.”

„Lusjad, tugewad käed seisid waikselt rüües. Geert mõtles, et nad õnnelikult ja kindlasti juhtisid, kuhu ial tahawad.

„Wõin ma Teid kuidagi wiisi aidata, proua Antje?” küsis ta mahedasti. „On Teil mure? Te teate, et ma igas hädas ja hädaohus Teile poolt olen.”

„Seda ma tean, herra, ja sellepärast ka tulin, teie õhjel, sest kes teab, kas see homme ju ei ole hilja, ja seda ei tohi olla”, ütles Antje waewaga.

„On Teil midagi juhtunud?” küsis Geert ja tahtis ta käest kiini wõtta.

Antje tõmbas käed ära ja noogutas pead.

„Jah, punane Dse käis minu juures.”

„Teie juures?” wihastas Geert. „Mis on tema Teillega asja?”

„Ta tuli mulle maja juurest mere kaldale järele, nii et ma tema eest ei pääsenud, ja ta ütles mulle — ta peatas, nagu oleks tal raske olnud oma kogu häda ilmutada —, et Henning minust salamahiti tahtmat lahutada ja temaga põgeneda. Tema andis mulle selle kawatsuse teada selle nõuga, et ma põgenemist tahtsustsin, sest et tema Henningist tahab lahti saada, kes ilma Dseta ei taha põgeneda.”

„Häbemata”, pomises Geert, „ta annab oma armukeste ära ta naisele, et ise oma kawatsuse teostada.”

Antje noogutas pead.

„Jah, ja ahwardab, kui mina Henningit loobuma ei sunni teda kaasa wõtmast, et ta siis teatab, et Henning Sören Nielseni mõrtjufas olla.”

Kohkudes wahtis Geert Antjele otja.

„Ta teab, Dse teab, mis meie ainult arwame ja wäljendada ei julge? Koh, siis on Henning Rinkens kadunud. Dse ei tunne halasust, kui ta temast tahab lahti saada.”

„Seda ma tean, aga Dsel on weel teine ahwardus, see käib Teile kohta, herra.”

„Minu kohta?” ütles Geert tasa ja tume hirm ronis ta südamesse.

„Jah, ta kartis õigusega, et, kui Teile teada saate, et ta Henningi armuke on olnud, te siis

temast eemale hoiate, ja ahwardas sel filmapilgul, mil Teile ütlete, et teda ei wõta, isa seltsis kohtuse minna ning teatada, mis Teile wõi Teile isa teadnud — mina ei tea seda.”

Geert hammustas huult. Punane Dse oli siis juba uhnimas, et teda häwitada. Ta hakkas juba kuulujutte laiali laotama, mis warsti üle kogu saare laiali läksid.

„Ja sellepärast tulite Teile siia, proua Antje?” küsis ta. „Kas Teile minu süüdi usute?”

„Ei, ei, herra, aga ma palun Teid, ärge arwate Dse Tamenit wiletsaks wastajeks. Tema saab kõik, mis tahab, ja ei wali abinõusid. Teile aga, herra, ei tohi tema ohwer olla. Ühest ohwrist on küll, ja et wähemalt Teid päästa, tulin ma siia. Teile peate lahkuma, weel täna õhjel. Kui Te saarele jääte, olete kadunud, kui Te Dse tahtmist ei täida. Kui Te aga siit lahkute, siis ei mõtlegi Dse selle peale, et Teile wastu midagi ette wõtab, sest ta ootab siis Teile tagasitulekut. Ma palun Teid, herra, lahkuge weel täna! Minge nii kaugele kui wõite, et kuri Teid ei saaks tabada.”

Ta oli kokkupandud käed tema poole üles tõstnud ja Geert wõttis neist nüüd õnnelikult finni.

„Antje”, ütles ta südamliselt, „Antje, kuidas ma Teid tänan. Minu eest olite mures, minu eest, kuna Te ise nii raskest koormat kannate. Aga ärge kartke, mina ei karda enam midagi, ei punast Dset ega ta isa, sest saadik kui tean üht, suurt, ilusat, püha, et üks naine minu pärast warišeb, naine, kelle jalgade ees ma põlwitan juba nooruspäewadest saadik. Antje, ma armastan sind!”

Ta oli Antje ees põlwili. Ta käed wõtsid Antje ümber finni, kelle kehast kerge wärin läbi käis.

„Salasta minu peale”, nuuksus Geert; „ma olen ikka ainult sind armastanud, ja ka too kord, kui sind Sören armastas, ja siis, kui ja ennast ohwerdasid ja Henning Rinkensile läksid, ja wiimaks weel, kui mina, et ennast ise enda eest kaitsta, enda krahwinnaga kihlasin, mis mind nii kurwastas, nii ütlemata kurwaks teeb”.

Antje wabastas enda rahulikult Geerti käte wähest. Ta nägu oli weretu ja ta põlwed nõtkusid.

„Loibuge, herra”, manitses ta tõsiselt. „Teie näete raskest und. Tehke, mis Teile ütlesin. Loobuge saarelt, nagu minagi saarelt lahkun.”

„Minuga, Antje”, hüüdis Geert, „minuga!”

„Ei, herra, Henning Rinkensiga.”

Geert silmitses teda kohmetult.

„Mehega, keda sa ise Sörensi mõrtjufaks arwad? Henning Rinkensiga, kellega sul enam

midagi ühendust ei ole ega olla ei mõi? Sellega tahad ja minna? Antje, ma palun sind, mõtle järele!"

"See on minu kohus", vastas Antje häälsetult. "Kui ijegi Oje temast lahku, siis pean küll mina tema juurde jääma!"

"Antje", palus Geert meeletult, "Antje, kallid, ainus, ma palun sind — toibu. Mis kaju jaadab sulle põgenemine? Kui Oje tahab, võetakse Rinkens kinni ja sina pead kannatama kõige raskemat, mis iial on kannatada."

"Minu kohus on temaga ühes kannatada", vastas Antje kindlasti. "Äähen ma Henningiga, siis waitib Oje, sest siis ei tarvitse ta enam Henningit kartta, kes ta Teile ära annab. Takistamata võib Henning liikuda ja ilma jeadusliku karistujeta saab ta kandma koormat, kui ta selle hirmsa teo tegi. Ja mina aitan tal jeda kanda."

"Aga kas ja siis ei tunne, et ise sellejuures hukud, et see jõe eneseohverdamine on, mille eest sind keegi ei täna, ijegi Henning mitte?"

Antje ajas enda uhkesti sirgeks.

"Mina ei tee midagi tänu pärast, herra. Kui ma Henningi seltsis saarelt lahkun, siis jätab purane Oje ka Teid ennem rahule — ta ütles jeda mulle ije."

Wastu tahtmist olid need sõnad ta juust tulnud. Geert aga kahmas Antje kätest uuesti kinni ja waatas südamlikult suurtesse, kurwadesse silmadesse.

"Nüüd jalga weel, et sinugi mind armastad", hüüdis Geert; "jalga weel, et mina see olen, kelle pärast ta ennaft tahad ohverdada!"

Antje raputas pead.

"Minult enese pärast!" vastas ta tõsijelt. "Olen Henningile teinud raskesti ülekohut. Ülkasin ta enesest eemale, kui ta hädas ja wiletuses oli. Ma ei olnud talle jeltfiliseks rõõmus ja mures, kuidas ma olin töotanud, waid põõrsin talle põlastades selja, kui arwasin, et ta kurja oli teinud. Minult õudusega mõisin tema peale mõelda ja muud mõtet mul ei olnud, kui teda ta hirmsa teo eest karistada."

Ma mõõrutasin ta lapsed, ja kõik, mis ta mulle paha teinud, tajusin talle kätte — waitiwa põlastusega, mida ma talle näitasin. Kannatama pidi ta oma hirmsa teo eest kogu eluaja, sest et ma teda üles anda ei tohtinud. Aga ma olin unustanud, et mul õigust ei ole kohut mõista. Kes teab, misjugune däämon meie eneste rimas uinub, ja kes teab, kui raskesti Henningi hing metsikutel tormiõõdel kannatab, kui ta wälja sõidab merele? Mitte tema üffi ei ole süüdlane, et kõik nii on tulnud, waid ka mina, ja sellepärast on minu kohus ühes te-

maga kannatada, olgugi, et tema ees südamessõudu tunnen."

"Antje", palub Geert erutatud naist, "jee on ju enese huffamine. Uju mind, anna mulle jelleks õigus, ja mina wabastan sinu ja su lapseid temast. Henning ei julge sind kinni hoida, kui temaga räägin. Anna mulle õigus sind oma rinnale suruda ja kõige häda eest kaitsta, ma palun sind!"

Punast Ojet mina ei kardda. Wõitjana tahan tema ette astuda ja talle näkku naerda, kui ta oma alandawaid tõendusit ilma läkitab. Sinu armastuses, Antje, olen ma tugev, waba, julge. Minult üttele mulle, et tahad kuuluda mulle ja mind armastad?!"

Tuljatus käis Antje kehast läbi.

"Teie olete unustanud, herra, et Teie wabagi ei ole. Teid seob saatus ühe teise naisega külge."

"Ei ja weel kord ei! Ma karistan katki paelad, mina armastasin sind ammu."

Antje sirutas käed tõrjudes wälja.

"Ei, ma ei taha, et minu pärast keegi teine kannatab. Minu tee on selge ja ta wiib mind Teist eemale."

"Siis ei armasta ja mind", kees Geert, "siis oli sinu südamelõõk minu südame najal õpetajamajas wale, siis waletasid su silmad, kus ma nii tihti õnne wälku nägin, weel hoopis teistjugukena, kui tooford, kui ja Sören Nielsenile ütlesid, et teda armastasid."

Antje käsi toetus raskesti lauale; ainult juure waeiwaga hoidis ta enda püsti.

"Mis Te mind piinate, herra", tuli tasekesti ta tuikawalt juult. "Ja kui ma Teid armastaksin, palju enam weel kui Sören Nielsen, ja kui ma oma käed Teile järele sirutades katki hõõruksin ja mu hing wahetpidamata Teile järele ksenidaks, ma ei mõiks ometi iial tulla Teile juurde, sest minu elu, mis on autuks tehtud ja häwitatud, ei ole minu oma. See on Henning Rinkensi ja minu laste päralt."

"Ja kui see tõsi on, mis mõtled, kui ta tõesti meie sõbra ära tappis? Kas tahad ka siis tema juurde jääda?"

Antje wärises.

"Ka siis", vastas ta kindlasti, "ka siis, karistuseks selle eest, et ma tihti õõ üffinduses, kui hirmuga Henning Rinkensi peale mõtlesin, igatsemin teise mehe järele, kes mulle ei tohtinud midagi olla, aga ometi kõik oli."

Sõjates tõmbas Geert wastupanija oma rinnale.

"Sa armastad mind", kogeles ta, "armastad mind, Antje. Do, nüüd on kõik hea. Nüüd taganewad kõik warjud; ma hoian sind rinnal, suudlen su huult, ju silmi, nüüd oled ja minuu oma, wiimaks ometi!"

Chmunud Geerti kirest, rõhutult ja sõnatult, moogaval rinnal, puhkas Antje filmapilgu Geerti südame najal. Tummalt jallis ta mujujib, mis nagu tuleleest taht üle tormastid, siis aga ajas ta enda energiliselt sirgetis.

„See oli lõpp“, ütles ta kohutava rahuga. „Nüüd ei või mind enam mingi asi hirmutada, isegi jurm mitte!“

„Antje“, palus Geert pehmesti. „Halasta, laje mind sinu eest tegutseda ja ja näed, et mul nüüd hiiglajõud on. Kõik mu jennine argtus on kadunud. Sind võita, on kõige kõrgema õnne hind.“

Antje äigas ärdalt naeratades juuksed oma ojaeifiselt kõrvale. Siis andis ta talle tõpifelt kätt, kust välja voolas imerahustaw jõgi, nagu vleks tas imejõud peitunud.

„Meie lahkume nüüd, Geert“, ütles ta taja — see oli esimene kord, et ta „herra“ ütlemata jättis, ja see rõdumustas Geerti — „me lahkume igawesti, aga see tund siin, jelle mõtame enestega halli ja pimedasje ellu kaaja. Ela hästi ja palweta minu eest, ela hästi!“

Ja jaha, uhke, muidu nii ligilaskmata naine mõttis Geerti kaela ümbert kinni ja waju-tas oma huuled palamast ta huultele.

Seal kajas väljast koputaja tume pörrin.

Kohutawalt.

Chmunult waatafid nad üksteisele filma.

„Hei, tehke lahti!“ hüüdis jüganu hääl.

„Wõi ma lõõn ufje eest maha!“

„Henning Rinkens“, tuli kui jurmaohe Antje kahwatanud juust. „Ta tuleb mulle järele!“

„Ole rahulik“, manitses Geert ja mõttis rewolwri seinalt. „Nästu jeniks jia; mina lähen uft lahti tegema.“

Antje tõstis pea ülles.

„Mina peafjin ennast Henning Rinkenfi eest peitma? Ei, Geert, ta peab minu siit leidma. Lase ta sisse!“

„Kas saab ju“, müristas hääl väljas. „Uks lahti, kuraadi pihta!“

Geert seisfis, iihes käes rewolwer, teises põlew latern, lahitiise ufje wahel.

„Mis Teile meelde tuleb, õbjel jia nüüjugust müra teha, Rinkens?“ ütles ta rahulikult. „Mis Te tahate?“

Henning hakkas pilkawalt naerma.

„Mis ma tahan? Oma naist näha, kes küll siin Teile juures õõd on.“

„Ta tungis Geertist möõda sisse.“

„Kes Teile siis ütles, et Te naine siin on?“ küstis Geert. „Olete wiift purjus!“

„Kes? Oje Tamen nägi teda tunni aja eest jia maija tulewat.“

„Oje Tamen?“ Antje, kes seni ükfi toas ol-nud, hakkas kõledasti naerma ja liikkas ufje

lahti, et Henning teda näeks. „Oje Tamen? Oled ja ta wahest kohe kaaja toonud, oma peene armufeje, kes efiti sinu mulle ära andis ja siis mind julle armas ära anda wõiwat. Jest et teda armukadedus piitsutas? Tõesti, ja wiibid heas jeltskonnas, Henning Rinkens, häbene!“

„Sina pea juu ja üttele, mis ja siin tejsõõl teed?“

Henningi hääl oli rahulikumaks jäänud — Geerti rewolwer awaldas mõju.

„Seda on jul õigus küstida“, wastas Antje, „ja mina tahan julle wastata. Nästu lähemale!“

Minult wiivitades astus Henning oma juurte jaabastega ja nõretawa wihmamantliga üle läwe.

„Pange ometi laskeriist käest“, pomises ta parunile; „see wõiks lahti minna.“

„Kui Te ennast wiisakalt ostate ülles pida-da, siis ma sõjariista ei tarwita“, wastas Geert, „aga hoidke ennast jeda jeal haawamast, mina ei mõista nalja, ja Teile sissetungimine jüdasõbjel annab mulle õigufe Teid lihtjalt ma-ha lasta.“

Mees pomises mõne arusaamata sõna ja filmitjes laskeriista.

Siis pöõbras ta Antje poole.

„Noh, kas saab ju“, ütles ta ja lõi oma kaabuga wastu tooli tuge, nii et weepitjad laiafi lendasid.

Antje pea wajus fergesti norgu.

„Tulin jüdasõõl jia“, ütles ta, „et parun Ranzaud hoiatada Oje Tamenit eest, kes, et jeda meest omale wõita, minu juurde tuli ja mulle ütles, et ja temaga salamasti kawatjed ära põgeneda minu ja laste juurest. Mina pidawat sinu põgenemist takistama, et ta sinuga ei tarwitjeks minna. Hakkawat ma wastu, siis minewat ta ja andwat ju ära, et sinust lahti jaada.“

Henning Rinkens tuikus tagasi.

„See nurjatu metjaline“, jüstistas ta. „On jee tõji? On jee tõesti tõji?“

„Küsi ometi talt eneselt, temalt, kes jind alati nii hästi on õsanud juhtida. Oo, tema on tark, jee Oje Tamen, kus tarwis on oma kaju kotti pista.“

Henning kiristas hambaid. Kõõd läkfid tal rusikasje ja filmad pildufid wälke.

„Ja sina?“ tuli kahijedes ta juust. „Mis tahtjid sina teha? Mind timukate kätte anda? Ja sellepärast tulid jia selle mehe juurde, kes sinu armufe on; ära jalga, ma loen jeda sinu filmist.“

„Ei“, fikerdas Antje. „Tema ei ole jeda, aga ma armastan teda, nagu jumalat armastatakse; wõifjin tema poole palwetada, et jee armastus on, mis-tema wastu tunnen, jeda ei

teadnud ma jelle tunnini, mis minu temast igaweesti lahutab."

Wihajelt tormas Henning parumi kallale.

See tõstis külmalt sõjariista üles.

"Wõlke ennast kofku, Rinkens", manitses ta, "minu kannatus on kohe kattemas".

"Ja sul ei ole häbi mulle seda ütelda", pu-distas ta Antjele; "kas sul häbi ei ole?"

"Ei", wastas Antje; "keegi ei wõta midagi sinu õigustest, sest meie mõlemad, Henning Rinkens, oleme üksteisega lõpuarwed teinud. Sa tead seda ju sest tunnist jaadil, mis minul mu sõbra rõõwis. "Too mulle tõendusjed, et sina see ei olnud, ja ma tahan sinult põlwili maas andeks paluda, ja minu elu ei pea midagi muud olema kui ainus suur tänu; aga et ja seda ei wõdi, siis olen midagi muud otjustanud."

"Tean", hüüdis Henning karedasti. "Sa tahad minust lahkuda. Mul ei pea maailmas enam midagi olema, ei naist, ei lapsi, mitte pu-nast Osetti, kes lubas minuga tulla."

"Et ta jääks, Henning, on hind sinu wa-baduse eest. Tema asemel aga tahan mina si-nuga minna, mina, sinu naine."

Henning silmitses naist kahwatult. Arusaa-matud näisid tema meelest olewat sõnad. Siis aga woogas palaw werewoog ta näole. Sil-mad läksid jõlli ja käed kahmasid tal warijedes toolitoeft kinni, mis ta rusikate all pragijedes murdus.

"Sina, sina tahaksid?" kogeles ta tuikawail huulil.

"Sinuga minna hädasje ja surma, õnne-tusje ja õudusje, wälja maailma, kus sind keegi ei tunne, kust sind keegi ei otfi, sinuga, Hen-ning Rinkens, kuidas ma seda kord lubasin, ku-ni surm meid lahutab."

Geerti filmad wiibisid põnewalt Antje peal, kes nagu wõitja särawail filmil meeste ees seisjis. Tal oli, nagu oleks ta pidanud te-ma riidepalistust juudlema, nii juur ja kõrge näis ta olewat.

Henning Rinkens aga ütles aralt:

"Kas ütlesid seda ta siis, Antje, kui teat-sid, et ma tõesti Svren Nielsen'i surmas süüd-lane olesin?"

"Ka siis", wastas Antje tõstjelt. "Sinu tee on minu tee, sest meil mõlematel, Hen-ning, on palju süüdi heaks teha".

Merimehe laia rinda raputas kramp. Ka-he käega hoidis ta jämedat willast särki oma rinnal kinni ja ta filmad tõusid Geertilt Ant-jele, nagu ei oleks ta teda tahtnud iial lahti lasta.

Õhtu hingetõmbe teatas raskelt wõitlu-sest, mis temas möllas. See oli kahtlemata kõige raskem wõitlus ta elus, ja ta huuled wa-

bisesid, kui ta wiimaks, Geerti poole pöördes, jälle sõnu leidis.

"Urge pange pahaks, herra parun, et sü-dabõl sija sisse tungisin, sest et punajuukseline Ose mind taga äsjitas. Tean väga hästi, et olen olnud tare, tühine mees, kes Antjed ei wääri. Paha paha ja kurja on minul temast andeks paluda, aga üsna paha, wagu Teie mõtlete, ma ei ole. Tema peab wabalt wali-ma Teie ja minu wahel — mina ei taha seda katistada, kui ta Teie juures omale ämne leiab".

Sihtha mehe sõnadeft ja olekust rõõkis liht-ne juurus, milleft Geert ei suutnud wabaneda.

"Olgu nii, Henning Rinkens", ütles ta. "Otjusta sina, Antje!"

Winnu aega walitjes surmawaitus. Üks kuulis teise hingetõmbust, siis kajas Antje hääl tõstjelt ja pühalikult läbi ruumi:

"Mina lähen Henning Rinkensiga läbi maailma. Üstinda tema pärast olen ma".

Geerti pea wajas waiselt longu. Tum-malt kummardas ta Antje läe kohale ja surus jelle juule aukartilikult, tõstjelt.

Henning Rinkens aga silmitses tarretult paari, kes üksteist armastas ja nüüd tema pä-rawft igaweesti üksteisest lahkus. Oli, nagu oleks ta meelkult tahtnud nuuksuma hakata wiletsu-je pärast omas riinas, aga ta walitjes enese üle, ja ainult ta hääl wabises, kui ta ütles:

"Ta on õieti walinud, sest ta on minu naine", ja pehmeft jättas ta:

"Lule, Antje, laste juurdel!"

Weel kord kastusid Antje ja Geerti filmad üksteisesse, siis seisjis Geert ühtpäinis.

Ta jooksis wajaft läbi. Antje läks ära selle hirmsa, meelitu mehega, lujjat-gijaga, sest ta ka weel uskus Geert Henningi süü sisse, ja ta ei pidanud Antjed nüüd enam iial näha saa-ma, ei iialgi!

Sügawasti oigades lõi Geert enesele käed näo ette. Kadunud, igaweesti kadunud — see kõrge, jumalik naine!

Ta kiskus ulse lahki, mis terrassile wiis ja läks õue.

Torm oli wait jäänud. Tumedasti woogas meri ja õõ laiutas ennast omas mustas sam-metmantlis ühes särawate tähtedega. All me-rel hõljus wäike paat. Raks kõrget kaju tulid praegu alla mere äärde.

Seljum paat wõttis nad wastu. Muft, na-gu wari, lendas ta pingul purjedega minema, ifka kaugemale Düstimaa poole, mille pikad liivaluited läbi õõ nagu walged hõbemäed sä-rasid.

Warsti oli puriepaat Geerti filmist täiesti kadunud, ja tal oli, kui majasse jõuetult tagasi

wanlus, nagu oleks temas kõik elu surunud, nagu jõuaks minid surm Freddenshoogsje.

Uts täht luttus leetides alla mereesse. See oli esimene, mis jeli temadööd kullus, ja Geert oli, nagu oleks ühes langeva lahaga ta kõik ta elu õnn hufinud. Antje oli talle kadunud. Sõjel pimedas läts ta wastu rastele, teadmata elule, mehe kõrwal, teda ta iial ei mõinud armastada, aga talle külge teda ometi kohus igamesti rüütestas.

Ei, kobe homme tahtis ta tegutjeda. Kui Antje nii julge oli, mits pidi tema juis arg olema? Ta ei tahtnud ennast selle kalmi, wana Tameni kätte anda. Ta tahtis nüüd tegutjeda. Antje ei tohtinud talle häbi teha. Ta tahtis Antje armastuse wääril ne olla. Kindel tahe seijis ta filmis, jagaw tõhidus ta näoilmel. Ta kaewas oma lootusetu armastusele sel dööl waike hana, aga oma teguõdu äratas ta uuele elule.

Ja paat, mis ta õnne kaugele kandis, liibijes edasi oma pimedal teel; häältsit, nagu wari, liibijes ta üle woogude üüsiu listimaa poole.

18.

Selge, wila jügiõhommik tõusis Kampeni kohale. Wõõmm, mis muudu lillalalt õitses, seijis kuuwanult jünijes päiksewalguses, tumedas ti urijes meri ja purustas oma wahutawaid wooge wastu punast kallast.

Kilm tuul tuhnis woogudes, nii et krahwinna Svea balkonijes wabijedes kinni pani.

Ta seijis mõttes keset tuba ja surus oma sirged käed wastu tuikawaid oimukohti.

Doas puhkas ta laps ja kahmas oma õrnade kättega ifka jälle ta elu järele.

Godewaril polnud muud mõtet, kui emaga kaugele minna, sinna, kus ta Geert von Rangaud iial enam ei tarwitsetanud näha. Tal oli häbi ta tõstist, lahket pilu tunda, pilku, mis mõistis, et ta jüda temale põhjus.

Ei, jeda ei pidanud ta nägema. Jial enam ei pidanud Geert talle wastu juhtuma, nii oli ta jeda emale juba sadaforda tunniistanud, ja Svea oli ifka ainult waikest pead noogutanud.

„Doobumist“ nõudis Godewar temalt, nii enesestmõistetawalt, nagu oleks Svea ainult selleks, et oma lapsele oma elu kõige raskemat ja suuremat õhwrüt anda.

Svea oli sest hirmjast dööst saadik, mil Godewar oli wabatahtlikult surra tahtnud, sellepärast oma lapsega wõidelnud kui meeltheitja. Ta ei tahtnud Geertist loobuda, ja ta oli ifka jälle katšunud armastuse, lahuse, aga ta waike läbi Godewarile selgetis teha, et ta wai-

matut nõwab. Aga Godewar oli kui hullumeelne wastu pannud, ja Svea oli waikest äraturndmijele jõudnud, kuidas ta oma ring ja mõõdutus ta enese lapjes elas, tu das ta oma egoism Godewari isemeeljust hirmjasti lõnles.

Ja ühel ajal oli Svea weel wiimast katset teinud Godewarile selgetis teha, et ta aasta pärast asja peale hoopis teiste filmadega waatab.

Godewar oli küiki aega waikest kuulunud, juis äffi naerma habanud ja — marru läinud, kust teda ainult arsti abil saadi wabastada.

„Päritud wigal! Güstperia kõige kõrgemal kraadil. Kui te noort preilit mitte ei hoia igajuguse terawuse eest, juis ei jää Teile lõpuks küll muud nõu, kui teda närwihajgete maija jaata“.

Svea oli teda kohkudes filmitsenud. Tema laps, ta ilus, ainus laps? Ei, see oli pahem kui surm.

„Ainult jeda mitte, ainult jeda mitte!“ oli ta waijedes ohanud. Siis oli ta lapse oma rinnale surunud ja talle kõrwa jostistanud ühe ainja sõna.

Ja Godewar oli oma pea waikest wõõdisse lastnud ja filmad kinni pigistanud.

„Rahu, rahu“, oli arst ütelnud. „Hoog on mõõda, konteks magab nüüd, proua krahwinna“.

Ja juis oli ta arstilt küštinud:

„Kas arwate, herra doktor, et ma oma lapse hirmja saatuse käest wõin päästa, kui ma oskan temast kõit ärewused eemal hoida?“

„Sah, kui teda asjatundlikult wõõitsetakse, wõib taht weel terve inimeselaps ja loodetawasti õnnelik prouagi saada. Aga ärewuse kordumine oleks kõige suurem õnnetus. Sellepärast rahu ja weel lord rahu!“

Arst oli läinud, ja Svea oli kogu döõ Godewari wõõdi ees malwanud, kes rahulikult ja magusasti magas.

„Tema wõi mina?“ oli Godewar kõigil neil wõõtlusepäewil ifka jälle korranud, ja eue, omas hirmus ja meeleheitel oli Svea oma lapsele jostistanud: „Sina, Godewar, sina!“

Siis oli haige rahulikult jäänud, ja nüüd puhkas ta, lahthjed junkjed kui lullamoog walgel pabjal, ema käsi käes, ja magas wastu terwijele.

Kui päew jõudis, juis oli Svea oma elu kõige raskema wõõtluse läbi wõidelnud, oli oma egoismi wiimased jätijed üle parda wisanud, oli oma enesearmastuse püha allika arwanud ja wõõtanud oma laps le ainult armastam, õhmerdaw ema olla. Ta pišarad wõõlastid palawalt lapse kõhnats jäänud kättele.

Godewar löi filmad lahti ja naeratas õrnasti.

„Kuidas pean ma sind tänama, ema“, sõistatas Godewar õndsalt ja juudles ema kätt. „Müüd elame ainult tahetegi, sina mulle ja mina sulle. Keegi ei pea meie wahale tulema ja meid eeskütama, ikka jälle oleme ainult kahtest — sina ja mina, ema ja laps“.

„Nii peab see olema, Godewar“, oli Svea tasefegi wastanud.

„Ja sa ei tahetse seda, ema; ja ei leina tema pärast ega arwa, et mina ta sinult wõtsin? Wabasta mind sest hirmust, ema? Sa armastad teda veel ikka?“

„Ei, Godewar, ma ei armasta teda enam“.

Kui waluhiult ta seda waletas, kui weendumistõhjelt!

Godewar oli ema ümbert hõisates linnu wõtnud.

„Müüd alles armastan ma sind veel õieti, ema, mu ainus, magus“, oli ta sõistanud.

„Ma tänan sind, ah, ma tänan sind tuhat korda!“

Õndsalt oli ta lamanud, ilma märkamata, et Svea waewalt weel jalg seisis, ja siis, mõne tunni pärast, oli Godewar õhmet korda Tammo Kõhrjeni järele küsinud. See pidi temaga juttu ajama tulema.

Ja kui Tammo oli tulnud, siis oli Godewar ta lilled õhmet korda naeratahes wastu wõtnud.

Müüd magas Godewar. Tammo oli juba ammu lahkunud, aga Svea tundis, et ta kord tagasi tuli ja Godewari enefega ühes wõttis, niipea kui haaw linnu kaswas ja Tammo armastus sinna peale parandawat balsami waldas.

Svea ohtas raskesti.

Sis pidi ta olema üllit, üisna üllit ja kõik ta ohked ilmaaegu.

Ilmaaegu? Svea ajas enda waewaga pisti. Ta silmis sirendas nagu kullahiilguis, kui ta käed nagu palwetades üles tõstis ja tasefegi ütles:

„Mitte ilmaaegu. Leidsin oma lapse jälle ja kinkisin talle keisi korda elu. Müüd on minu eluillesanne täidetud“.

Ta oli Geert Ranzau enese juurde kutsunud. Weel täna tahtis ta temale ütelda, et ta waba on küttest, mis ta tema ümber pannud ja mille peale ta müüd ainult häbenedes mõtles.

Mis Geert weel ei tulnud?

Svea läks afna juurde ja surus oma näo wastu külma klaasi.

Wimast korda pidi ta teda nägema, wiimast korda ta kätt oma käes tundma ja wi-

imast korda ta headesse filmadesse waatama, mille järele ta itka ja itka jälle igatsenud, mis talle olid annud rahu, õnne ja õndsust, ja mis talle müüd pidid olema surinud.

Nagu nuukumine tuli ta suust.

Ütlele koputamine äratas ta, ja juba seisis Geert Ranzau lähel.

Demagi nägu oli kahwatanud, aga ta silmis seisis iseäralik läige, nii et Svea talle kohudes otse waatas.

„Sa oled mind kaua oodata lastanud, Svea, emme kui mind kutsusid“, algas Geert pärast õhmet teretust, „ja mul on sulle ometi nii palju ütelda“.

Svea wistas kõrjades käega.

„Jäta see, Geert, ma lahkun sind kutsuda jelleks, et sulle ütelda, et me peame lahluma. Godewari haiglik seikuford nõuab minu terwet tähelepanu. Arst kohustas mind ainult temale elama, sellepärast peawad kõik teijed soowid waitima, ja siis, Geert“, siin läks Sveal ometi raskets edasi rääkida — „käsi südame peale, mul on tunne, et ma sulle walu ajemel rõõmu teeksin. Sellepärast lahkume kui sõbrad, igaliks oma ette, sina, nagu ma loodan, wastu õnnele, mina wastu pimedusele ja ühfindusele“.

„Svea“, palus Geert pörutatult, „Svea, mitte nii, ma palun sind! Ma ei tea, mis sinu otsejuse niijuguseks tegi, aga ma tean, et see ei wõi olla paha asi, mis sind sellele teele ajas, ja et sinu emaarmastus, mille juures ma esiti — wabanda mind — kahtlesin, ometi suurem oli kirest, mis sind minu juurde ajas. Ma õnnistan emaarmastust, Svea, sest ta küsub mu südamest ühe ofka wälja. Ma wõiksin müüd pea longu lasta ja sügawasti haawatuna siit lahkuda, aga seda ma ei taha. Wähemalt kord, meie lahkumistunnil, tahan sulle ilmutada kõik oma hinge, et sa näeksid, et sa midagi ei kaota, kui minust wabatahtlikult lahkud, sest mina, Svea, ei ole sinu armastust jugugi wäärt!“

Ja kuna Svea nagu uimane tema wastas istus, hakkas Geert jutustama, Sören Nielsenist ja ta kajudest Antjest, ja et ta Antjed alati armastanud, Antjed, kes, et Sörenile teed õnnele lahti hoida, meremehe Rimkeni naisets sai, keda ta ei armastanud ja kes müüd ometi oma mehoga ühendatud olla elus ja surmas ja igamesti kadunud Geertile.

Ra punasest Dsest rääkis ta, samuti hirmsast kahtlusest, mida Dse isa awaldanud ja mis talle wõimatuks tegi müüd üht naist oma külge küttestada, sest et teda wõib olla häbi ja teotus ähwardas. Ta ütles ka, et ta müüd kapten Tameni wastu energiliselt tahta tegutsema hakata.

(Järgneb.)

Armastuse okaste.

Saksa kirjaniku S. Courths-Mahleri romaan.

Esimene peatükk.

Felicitas Wendland istus oma wäikeses toakeses, mis tädi Laura, kojanõuniku Schli-teri proua, talle oli aninud, kui ta pärast isa surma nende majas oli wastuwõtmist leidnud. Kojanõunik Schli-ter elas oma perekonnaga ühes wana riigimajas ametikorteris. Maja nägi wäljastpoolt mitte wäga kena wälja, aga ruumid, mis kojanõuniku perekonna käes tarwitada, olid mugawad ja rikkalikud. Korteri oli üegi kaks saali, mille pörandad proua kojanõunik oli käitwaks lastnud boonida, nii et nende peal pidulikudel kordadel wäga mõnus oli tantsida.

Felicitasel aga oli ainult see üks tuba tarwitada. Tädi kojanõunik oli ütelnud, noor daam pidawat õppima alandlik olema. Felicitas ei olnud ju müüd enam kord nii lugupeetud kindralitütar, kes isamajas juurt oja eten- danud, waid ta oli ainult waene waenelaps, kes rõõmus mõis olla, et sugulaste juure oli elama saanud.

Kindral Wendland oli proua kojanõuniku wend, kelle peal ta selle eluajal wäga uhke olnud. Müüd ei mõelnud ta aga enam heameelega tema peale, waid ütles alati ohates:

„Mu wend ei oleks pidanud nii toredasti elama, müüd ei oleks tarwitlenud ta tütar meist oleda.“

Kuid wõõraste ees nimetas ta ikkagi weel hameelega oma wenda, kindral Wendlandi.

See oli müüd juba enam kui aasta surnud ja juba seisaadil elas tema tütar müüd kojanõuniku majas.

Teima wastu ei olnud just mitte peenetundeline. Rõige parem tema wastu oli kojanõunik ise, aga see oli enamasti kodust ära ja etendas seal üldse alawäärtuslikku osa. Tädi Laura oli majas toonitandja ja ta tegi seda mõõtmata uhkuse ja auwäärikusega.

Ta käis Felicitasega nii ümber, et see ilmapillugi ei mõinud kahelda ohwri suuruses, mis talle toodi.

Ka Lore ja Bärbi, kojanõuniku täisealised tütreid, hõlunud tema wastu eriti head. Warem muidugi, mil Felicitase isa alles elas, olid nad olnud tema wastu magusad kui mesi. Aga tookord oli see ka midagi wäärt olnud. Dnu kindral oli wäga helde ja andis alati toredaid bidusid, kus noored ohwitserid kindrali õetütarde wastu ülitwiisakad olid.

Lore ja Bärbi polnud sugugi inetud neid — ei, nad olid ilusad, walgetwerd, priskeid neid. Aga piisut igapäewast laadi. Neil puudus ilus sõnawalus ja liikumised olid neil murgelised, wastandina Felicitasele. Nende walgjad juuksed olid Felicitase kulbjuuste kõrwal otse kahwatud.

Bealegi olid Lorel ja Bärbil wekised finisilmad walgete ripsmekarwadega, ja kuna nende silmad ka ismeta olid, siis waatajad kõik inimesed — eriti herrad — parema meelega Felicitase imeilusatesse sõstrafilmadeesse. Ja see polnud ju sugugi mõnus.

Sis weel — kuidas Felicitas ennast oskas riietada! Rõige lihtjamas leinatleidistki oli ta wälja näinud nagu printsess, ja müüd oli leinagaeg mõbda ja ta mõis jälle wärmilist kleite kanda. Eriti walges nägi ta alati pöw-rane ilus wälja.

Müüd pidi ta jälle feltskonda minema, sest leina-aasta lõppes. Lore ja Bärbi arwawid küll, et wael Felicitasel seks õigusti ei olla, aga proua kojanõunik arwas, inimeste pärast ei mõidawat teda ju ometi koju jätta.

Üks lohutus oli õdedel müüd ometi. Nad olid omale eelseiswa suure tantsupeo tarwis, mis kojanõunik iga talw andis, uued „taewa-likud“ kleidid saanud. Aga Felicitas pidi enesele selleks ühe wana kleidi ümber tegema. Tal oli küll hiilgawast kaajast weel suur hulk ilusaid kleite, aga need ei olnud enam mood-sad.

Mi istus müüd Felicitas oma toakeses ja katsus oma ojawate, karmete kõrmedega üht elfenbeinikarwa tualetti pitseidest ja chiffonist samakarwa stiidi peal moderniseerida, ja kuna ta usinasti, õhetawail põskedel, oma kleidi kal-lal õmbles, lehwis ikka jälle õnnelik, igatsem naeratus üle ta ilusa näo.

Mistaoaks oli talle waia kallid, hiilgawaid tualette — see kleit oli küllalt hea! Juba lähemal ajal algas ta ju ometi uut elu ja hoidis weel enam kofku — elu, kus kõik hiilgawad feltskonnad puudusid, aga mis selle eest rikas oli waikest õnnest ja rõõmsast rahulole-misest.

Ah, kuidas ta rõõmustas, et kord ise omas wäikeses kodus mõis waltseada ja tantsida!

Ta naeris õnnelikult oma ette ja wõttis ruttu ühest kinnisest lastisest, mis ta kõrwal lawal seisis, ühe noore ohwitseri päewapildi.

Siilgawail filmil waatas ta ilusa nooremehe peale ja suudles seda südamlikult.

„Harry, minu Harry! Müüd tohime warsti, warsti olla täitsa üksteise pärali!“ sosistas ta.

Õnnelikult pani ta pildi jälle kastikesse ja lukustas kasti. Siis õmbles ta ufinasti edasi.

„Ilus tahan ma olla, Harry! Sa pead olema minu peale uhke! Ja kui ma enesele tulewikuski peaksin ise riideid õmblema, ilus tahan ma neis itka wälja näha. Misjooks on mul osawad sõrmed? See kleit siin pab unes ilus jätama! Siin see lai chiffon warjab ära warruka palistuse, mida uue moe järele ei tohi näha. Ja kuub on bijut kitsam saanud, kuidas uus mood nõuab. Müüd ainult weel kema chiffonrosett wõõluku kohale — ja kõige moodsam kleit on walmis!“

Tal oli heameel õhmesest proffi, kuhu ta pärast isa surma wõis ilmuda. Afsalt ja siigawalt oli ta isa leinanud, kes talle alati hea ja õrn isa olnud, kuigi ta ei olnud osanud ta tallewiku eest hoolt kanda. Mäti tahtis ta tema peale armastusega mõelda. Aga nüüd liikus jälle nooruslust ta südamest.

Ja kõige pealt — ta sai Harry Norsti tädi majas peol näha! Tema oli kutsu saanud ja kutsu wastu wõtnud, jeda oli temalt eneselt kuulnud. Kui temale hiljuti tänawol lii wastu juhtunud, olid nad üksteist teretanud, ja ta oli seda küsinud.

Ah, kuidas ta igatses Harryga lord jälle ekshinatult juttu wasta! Minult harma olid nad leina-aastal kokku saanud, itka ainult wargfelt mõned sõnad wahetades. Müüd pidi see muutuma. Müüd murdis Harry waikimise ja palus awalikult tema kätt. Dieiti ei olnud jeda enam tarwis. Nad olid juba ammu nõus, ja kuna tema, Felicitas, ju lastim-mendüks aastat oli wanaks saanud, siis polnud kellegil talle enam midagi ütelda. Aga wormi pärast pidi Harry tädimehete ja tädite kihlusest teatama.

Kui Felicitas oma kleidi kallal wiimseid nõelapisteid tegi, awati üs ja siisse tuli Wärb Schliiter.

„Mu Jumal, Fee, kas sa itka weel ei ole walmis?“ hüüdis ta inestades ja silmanäh-tawalt laiwalt.

Felicitas tõstis waeratades pead.

„Minult weel see rosett kinni õmmelda, Wärb, siis on kõik walmis!“

Wärb astus lähemale ja silmitseis kleiti õige uubishimuliku ja põnewa ilmega.

„Mistarwis oled sa enesele niipalju tööd teinud? Kleit oli ju itegi küllalt ilus!“

„Mulle ei olnud ta ometi weel ilus, sel-lepärast ei lastnud ma ennast waewast tüüdata.“

„Noh, mina oleksin jeda sinu asemel ometi nii kannud, kuidas ta oli. Gest ja wõid ju ümbertegemiseega kleidi weel ära riffuda.“

See kõlas enim lootusrikkalt kui kart-wast.

Peaagu ülemelikult wälkusid Felicitase ilusad filmad Wärb hallsinistesse.

„Kra karda, täditütar, jeda ma küll ei tee.“

„Noh, ära'nd nii kindel ta ole. Ema ütleb alati, et uwendustest midagi wälja ei tule. See ei oleks sulle tõesti paha teinud, kui sa lord wähem moodsas kleidis oleksid pidule ilmu-nud.“

Felicitas waatas kummalise ilmega Wärb tufajesse näkku.

„Sa arwad, et waenelaps olen, kes suu-laste juures niimõtelda armuleiba sööb! Aga waata, Wärb, see ümbertegemine ei maffa mul ju midagi — miks ma ei oleks pidanud jeda siis tegema?“

Wärb arwas paremaks neid ribedaid sõnu mitte kuulda.

„Nah, tead, olen tõesti uubishimulik, kui-das see sul on õnnestanud. Dore ja mina proowimine praegu oma uusi kleite selga. Nad on torejad ja hästi tehtud.“

„See on ilus. Mina olen ta warsti wal-mis.“

Wärb tõstis kleidi pihiku sõrmeotsadega üles.

„Mu Jumal — sa oled tõesti pihiku üm-ber teinud! Pane kleit enesele lord selga, Fee,“ nõudis ta karsitult. Ta tahtis heamee-lega näha, et Fee kleit tema kleidi wastu ei saanud.

„Silmapill, Wärb,“ ütles Felicitas ja tõusis üles.

„Siis tule, kui kleit sul seljas, elutuppa, et ema ja Dore sind ka wõiksid näha.“

„Jah, Wärb, tulen,“ wastas Felicitas.

Wärb kadus tufatujus. Ta oli pahane, et Fee ta ilus tahtis olla. Seda polnud talle ju tõesti waja. Aga tema tahtis alati kõige ilu-sam olla ja jeda ning Doret warju jätta.

Wärb otsustas, nagu jeda palu teistsgi teewad, inimeste üle oma järele. Elutuppa astudes leidis ta ema käsitööga afna juurest, waatas aga enam ta käte kui käsitöö peale. Dore, Wärb õde, istus ja lehitseis moesajakira.

„Noh — kui laugel on Fee?“ küsis ema.

„Kohes walmis, ema. Ta tuba näeb wälja just kui õmblejanna töötuba — hirmus! Ta on terve kleidi lahti harutanud, et see mood-saks saaks.“

Kojanduniku proua kehitas olgu.

"Ta ei taha teist muidugi maha jätta. Mulle on see ju ka dieeti armast, kui ta korralikult välja näeb, inimeste pärast. Muidu üeldakse kohe, et see meie juures Tuhka-Triinu osa etendab."

Kohe selle järele ilmus Fee.

Seljas oli tal ümbertekstud pitsilist. See loonduis laimamatult ta sihvaka keha ümber. Boollimmaroune väljalõige jättis imeilusat kaela ja turja wabaks. Ka käsiwarred, walaed ja laimatud, olid hülinarnukfident paljad. Kaatabes andis kleit mulje, nagu tuleks ta kõige paremast moodiärst. Daamid olid kui liwistunud. Felicitas nägi nii tore välja, et nende keel kinni jäi.

Lore ja Bärbi pidid wäiksest tunnistama, et Fee kleit nende kleitide wääriline oli. Selle juurde tuli weel, et Fee keha nende kehost weenem ja sihwatam oli ja kleidi stiil ka paremini esile tõi.

Wäikse aeg wäikeses waihus. Wiimaks ütles proua kojanduniku:

"Sina oled imepärane, Fee, seda peab ütlema. Sinu kleit näeb välja nagu uus."

"Ah, mina leiän, kleit on liig kitsas! Oled liig wõidu wõitluseks," arwustas Lore.

Felicitas silmitses teda üleolewolt.

"Wan kühla. mitte tsentimeetriki kitsam kui sinu uus kleit!"

"Naa maruabornituur on minu arust liig lai." hüüdis nüüd Bärbi, kes enesele ka wihaatades pidi tunnistama, et Fee suurepärane välja näi.

"See hiinidid paljaste katmiseks, seda nõuak mood," wõistas Felicitas.

"Mu Sumal! Sinult oleks pidanud saama õmblejanna!" hüüdis Lore, oma kihitusest ninajumbi kõrvalt üles tõstes.

Fee teadis, et teda taheti ainult haawata. Sellega oli ta juba hariunud. Aga lootus siit majast warsti pääseda, kus talle ainult wäsu tahtmist kodu anti, lastis tal kõik arwatawata. Ta wõis naeratada.

"Noh, mis mitte õmblejanna?" hüüdis ta terge ülemeelitusel. "Kes teab — wähest kasutan tulewikus oma osatust ja asuton moeäri. See pole enam uudis. Leidub küllalt haritud inimest, kes seda teewad. Lugesin hiljuti meel, et üks Sjalise lordi lest moeäri awanud. Ta tahab sellega warandust teenida."

Kojanduniku-proua silmitses teda karistawalt.

"Aga Fee, misjuga need mõtted! See wõis ka lühki olla. Wäikesed kirjutawad paljugi, mis tõesti ei ole. Kindral Wendlandi tütar ei tohiks seda mõtelbagi, weel wähem ütelda."

Fee silmitses mõtelbes oma kleiti.

"Du siis see mõte ülekohtune, tädi? Pean sulle ütlema, et ma seda täidesaatmasti ei keelduks, kui — no jah — kui teie mind oma majasse ei oleks wäsu wõtnud."

Tädi pani käsitöö ärewalt käest kõrwale.

"Sumalale tänu, et me sind selle eest hoidime. Sa ei tea tõesti, mis wäägib, Fee. Sinu isa pööraks weel hauas ümber, kui su juttu kuulaks."

Fee ohkas. Siis aga lehmis naeratus ta näost üle.

"Ah, tädi Laura — isa oli wõõrus filmapiigu-inimene, kes selle peale ial tragiliselt ei oleks waadanud. Ehk ta küll kõige hiraega sõjamees oli, siiski oli ta ka niitelda demokraat. Ma ei usu mitte, et ta oleks heitunud, kuuldes, et ma parem auja tööga iseenesele leiba teeniksin kui Teie koormaks oleksin. Ma tean ju, mis teen — Teie ei ole ju ise ka rikfad."

Tädi waatas kõralt ülevalt alla.

"Õpetame selle jutu, Fee. Ma tunnen enda sinu isas, wõis wennas, haawatud olewat. et teda demokraadiks nimetad. Sul enesel näikse, Sumal paraku, niisugused mõtted olewat. Jäl enam ei taha ma niisugust juttu kuulda. Kui me ka rikfad ei ole — ennem hoiame weel enam kofku, kui et sulle luba anname niisuguste tujude järele käia."

Fee waikis. Mõks pidi ta tädi Laurat weel enam wihastama.

"Ira ole pahane, tädi, seda ma ju ka ei tee. See oli ainult mõte, et ma oma talenti ei saa kasutada. mis teisele waranduseks oleks."

Bärbi hakkas pilkawalt naerma.

"Aga Fee, ära siis kohe talentist wäägi. See on kõige enam ainult sõrmede osatous."

Fee naeratas.

"Hea küll, Bärbi, olgu nii. Aga nüüd wõibandane mind, walun. Wõtan selle pidu-kleidi nüüd seljast ja seän oma toa jälle korda."

Ütles ja lahkus.

"Fee on iseäralik loom, ema! Misjuga need mõtted talle wäkel tulewad!" ütles Lore pead wangutades.

"Ja häbemata on ta ka. Käigib meiega alati ülevalt alla, nagu olenesime meie temast ja mitte tema meist. Kas oled ta muiget wäinud, ema. Tähti teeb ta, nagu käiks meist üle," pahandas Bärbi.

Ema tõstis käe suurtjuga üles.

"Mõtte nii, Bärbi! Daam ei tohi ial ärewaks saada. Tähtame Fee. Tahaksin teiega midagi muud kõnelda. Te teate, millist ma tant-supidult loodan. Ja ma manitsen teid weel

ford: olge mõistlikud. Herra Ritter käib müüd juba aasta otja meil; tean kindlasti, et ta kulgajil mujal perekonnas nii tihti ei käi, peod väljaarvatud. Tema ise ütles mulle, et tal nõu olla abiellu astuda. Minu arust näib tal nõu olevat üht teist wõtta, kui wastutulelikud olete. Miisugused herrad, kes juba üle kolmeümne wanad, wiivitavad harilikult oma kawatjustega. Sellepärast olge targad ja wiige ta ise niikaugele. Kuid kõige pealt — ärge üksteist taistage. Miipea kui üks teist märkab, et ta teisest enam huwitatud on, astugu see lõrwale. Teie teate, Ritter on rikas, wäga rikas mees. Miljonär. Sellepärast oleks see meile kõigile kasulik, kui Ritter meie perekonda kuulaks. Teie olete 20 ja 21 aastat wanad, ja aeg on abiellu astuda."

„Ed olid waegselt naeru kõhistanud.

„Aga ema! Hans Ritter on hirmus igaw, nii häine ja põhjalik. Teda on raske kütkestada," arwas Lore.

„Kui see kerge oleks, ei tarwitaks ma teile ju eeskirju anda. Aga pidage meeles, et teil igatahes lootust on rihast meest saada. Olen tähele pannud, et ta ainult harwa mõne teise daamiga tegemist teeb, kellest talle mõiks proua saada, peale teie. Mii siis: olge targad ja kasutage oma seisukohta!"

„Ja kui see meile wahjale tuleb?" küsis Bärbi.

„Ema raputas pead.

„Ritter on teda meie majas tihti näinud, aga mingisugust muljet ta tema peale pole awaldanud. Ritter räägib temaga ainult õige harwa mõne sõna, kuna ta teiega tihti naerab ja naljatab. Mii siis: olge mõistlikud, lapsed!"

„Seega lõpetas proua kojanduniki oma ma- nitsuse.

Teine peatükk.

Hans Ritter pugus wargelt wälja sest seltskondlikust keerlemisest, mis kojanduniki Schmitzeri pidusaalides walitses. Tema ei tunnud seltskondlikust ajawiitest lõbu. Oma ras- kes, puudusrikkas labseras ja ehmises noorus- les oli ta südamis ühilduoleks jäänud, inime- seks, kellele bast enesest küllalt on, sest et ta ju warakult ainult enese peale mõis toetuda.

Waremalt, kui ta veel wõljasvool selts- konnarinki seisis, millesse ta müüd kuulus, oli tal tihti igatus olnud kirju, hülgawa elu jä- rele. Aga müüd, mil tal hilaaw eluseisuford ja ta ise omast jõust oli rikkaks jaanud, müüd, mil ta wõimata löö ja filmabilgu geniaalse kasutamise läbi kõrgusele tõusnud, mis teda kaugele ta endisest ringist kõrgemale tõstis, —

müüd teadis ta, et ta igatus ses keerus rahul- duft ei leidnud.

Tal oli igaford raske kutjet kuulda wõtta. Ja ta tegi seda ka ainult sellepärast, et ta tahtis õppida igas eluolekus ja igas seltskon- nas liikuma ja seisukoha kõrgusel seisma.

Keegi ei oleks märgata wõinud, et ta en- nast hingeliselt tundis wabaduseta olevat seltskonnas; et tal tunne oli, nagu oleks ta ülespidamine oskujeta. Minult tema ise tea- dis, et talle see seltskondlik kindlus mitte pos- nud kaasa antud lapsetoast, waid et ta selle oli omanud hiljem walju enesekawata- mise abil. Kuid keegi ei oleks arwata wõinud, et Hans Ritter mitte üsna iseenesest mõis- tetawalt kõige paremates wormides ei liiku- nud.

Täna oli ta jälle tüki aega oma seltskond- lisi kohuseid läitnud ja igates müüd mõned minutid hinge tõmmata, ühst olla.

Bärbi ja Lore olid talle, ema käsku ja nä- punäiteid tähele pannud, kordamisi seltsiks ol- nud, aga müüd oli tantsulust noored neiuud oma keerdu kiskunud ja nad olid wõõmsasse keerutusse kastunud. Proua koanduniki troo- nis ühes kõrwaltoas emade ringis, ja sed ka- sutasid ta äraolekut, et tantsule saada. Hans Ritter ei osanud tantsida, Sellepärast ei jõu- nud tantsuhimulised neiuud tema kõrwal enam wälja kannatada. —

Bikkamisi läks ta tantsivatest paaridest mööda. Teda oleks küll veel wõinud kolme- kümnekahelja aastajest tantsulustiliste noorte hulka arwata ja wõib olla, et ta heameelega oleks wõtnud mõne noore neiu püha ümbert- kinni, kui ta aga oleks osanud tantsida.

Ta filmad puhkafid müüd meeseheaaa prouabel ja preilidel, kes nii kergesti üle põ- randa heljusid. Ta oli juba siis kirieldama- tu poolehoidu tunnud ilusate, toredate naiste wastu, kui ta veel wäikesel kuupalga eest kon- toriistmel istus — juure pangamaja kasja- kambri oma puuldi ees. Kuba siis oli temas iseäralik igatus ärganud, kui ta mõne naiste- rahwa siidiriiete saimat kuulis ja toredaid daame enesest nägi mööda minawat wõl kui nägi wäikesi daamijalau tõllaastmele tõuswat, Siis oli ta enesele hiltawalt ette kujutonud, kui mõnus see mõiks olla, kui ta üht miisugust õrna, peent daami oleks wõinud rinnale su- ruda.

Ja kui teda veel midaagi oleks wõinud ta- aa kihutada püsimata wiidtele, siis oleks see küll mõte olnud furd sihile jõuda, mis teda ühe miisuguse preiliga ühewääriliseks teqi. Siikem oli ta küllalt ilusaid ja kallit rieta- tud naifi tundma õppinud ja nägi, et paljud

neist tühjad, mõttetud ja südameta nukud olid. Tema aga tahtis omandada naist, kel mitte ainult ilus välimus, vaid ka sisemine väärtus, rikas hing oli. Ja seda ei olnud ta siiani leitud. Sellepärast jäi ta parem ühiskuts.

Waevalt oli temast märgata, et ta ka unistada ja ideaale taga ajada võis. Kõik, kes teda tundsid, teadsid, et ta mees oli, kes julge mõtleja ja agar tegutsuja. Ta näis olewat liigutamata, otsustaw, peaaegu kare — inimene, kes elkitamata oma eesmärgi poole rühkib ja kõik külmalt kaalub. Tal oli nurgeline otshästine, mis terashallide filmade peal mõlvus, lai lõug ja kitsaste huultega suu, mille iseloomustawaid joone lühikestest murrud katkis. See juu seisis aga peaaegu alati kinni.

Ta teha oli kerge ja ta liigutused taltsad.

Enamasti olid ta filmad terawad ja jahedad. Need läilisid kui lihwitud tehas, kui ärritatud oli, ja waatajad julgelt ja tabawalt elu, ühtlasi terawasti kaaludes. Keegi ei teadnud, et filmad haruldastel momentidel ka pehmeti mõisid waadata — ainult ta ema teadis seda — ja see ei ütelnud kellegile, sest ta seisis poja praegustest tuttamatel ajal ja ei saanud ühegi toredama inimesega kokku.

Hans Ritter oli ühe lihtsa käsitöölise poeg. Ta isa langes oma ameti ohwriks, kui poeg alles kümme aastat wana oli. Ema oli siis iseenejale ja pojale pidanud leiba teenima ja võimalikuks teinud, et poeg reaalkoolis edasi mõis käia, kuhu isa ta warem pannud. Natskaks oli see talle nri mitu korda läinud, aga ta oli selle ometi läbi wiinud, sest et see isa ja ta poja soow oli olnud.

Nüüpea kui Hans oli reaalkooli heade tunnistustega lõpetanud, astus ta õpipoisina ühe wäikse pangapidaja juurde teenistusse. See tundis kohe nooremehe andekust ja muretset talle peale õpiaja lõppu kohe hea koha ühesse Inglise pankas. Selles ametis ostas Hans oma peremehele filmapilgu julge kasutamise läbi suure heateo teha, mis jelle suure kaotuse eest hoidis. Teda ülendati ja maksti talle gratifikatsioonina 2000 naela. See summa sai ta praeguse waranduse alusmääriks. Mõõri aasta hiljem paluti talle ühes suures Saksa pangas juhtim koht. Ta tuli Inglise maalt tagasi ja mõttis palutud koha vastu.

Oma warandust suurendas ta targa, ettevaatliku tegutsemise läbi. Ta suur usinus, ta põrutamata tublidus tõstis ta wimalaks panga direktori kohale.

Siis ostis ta, kui kord jälle oma kodulinna ema waatamas läis, suure, laia heinamaa odawa hinna eest. Warsti peale seda oli seda

maad, millesse Hans peaaegu oma terve waranduse mahutanud, tööstuse otstarbeks waja. Ritter müüs maa ära — peaaegu kümnefordse hinna eest — ja oli müüd rikas mees.

Müüd loobus ta pangadirektori kohast; ta tahtis waba olla oma suurjoonelise tegemise jaoks, milleks talle ta pitsmahakkawas isalinnas wimalust pakuti. Wähesed teadsid, et ta seal linnas oma elukäiku oli alanud. Tema õpemeister, wana pangaherra, oli juba ammu surnud ja tersed ei tunnud teda enam ära; sest et ta oma minewikust iial midagi ei rääkinud.

Ta oli mitmesuguste jeltside juhiks waltitud ja temast peeti kui mõjurikasti isikust igat pool suurt lugu. Keegi ei küsinud, mis sugustest ringfondadest ta pärit oli, kõik ukjed olid tema ees lahti.

Ta oli tõusnud wiisa piiswusega ja wankumata sihikindlusega. Selle juures ei olnud ta üegi peapööritust tunnud. Ja mida kõrgemale ta tõusis, seda kindlamaks läks ta pill: Midagi wastupanemata mõitja omadust oli tal. Ja tal oli olnud õune.

Hans Ritter elas nüüd wäga ilusas, oma lihtjuse poolest wäga juurtug ja muhet ilmutawas majas. Tema südamepoow oli jellele majale perenaist anda, aga siamaani polnud ta õiget weel leidnud.

Et kohanõuniliu-proua Schlüter teda oma tütardele soowis, seda ta ei teadnud. Teda silmitsid paljud emad ja tütreid igatsedes, sest palju noori daame leidus, kes talle heameelega oleksid tulnud perenaisteks.

Dore ja Wärbti heljusid tantfima — ja Hans Ritter lahkus saakist.

Saali ukse ligidal, mis kõrwaltubadesse wiis, heljus taht mõõda üks sirge, walges riides neiu — Felicitas Wendland.

Tema õhuline piisilleit jäi Hans Ritteri ainja ehtesja, ilusa briljantsõrmuse piisut laiali seiswa klambri külge kinni ja kütkestas noowed inimesed niimisi filmapilguts.

Wabandades wabastas Hans Ritter õrna riide wangust ja watas paludes noore neiu särawatesse sõstrofilmadesse.

Raeratus lehwis neiu huultel.

„Bole wiiga, herra Ritter, fain ilma lahjuta lahti, wagu näen. Pealegi oleksin pidanud ise oma kleidiga ettewaatlikum olema“, ütles ta lahkesti.

Hans Ritter waatas eriskummaltse pilguga ilusasse neiuakku. Iseäralik tunne oli ta läbi hooanud, kui ta tema kleidist kinni hoidis ja jelle juures neiu sõrmedega juhustikut kokku punitus. Üksna neiu kõrwal pidi ta wirtuuga aega seisma ja iseäralik õht wõolaks talle was-

tu. Aga ta jäi külmatas ja rahulifuts nagu abati.

„Ei, ei, armuline preili, mina äkki olen jäänud, et Teie kleit kinni jäi. Minu vormus oli see turjategija. Pean ta siis küll kahjutais tegema,“ ütles Ritter, mõttis vormuse formest ja pistis westitastusse.

Neiu naeris tapateji.

„Koh, siis jätame prinliku süütkõsimuse lah-tifets“, ütles ta, noogutas armjasti pead ja läks edasi.

Ritter jäi seisma ja vaatas talle järele. Neiu siidialustuue tajane tahin oli veel sil-mapilt muutoom. Ritteri silmad jälgisid neiu rihvatat, paenduvat uyu. Kui remasi ja üht-lasi kui uhtesti ilus pea tiashulistel wigadel puhjas. Vanud tummaroos ta orje tuningutult oma laela torge noore ohwitjeri ees, tet to-re udonije pea otjas ja tes naeratades neule wastu astus.

Ritter pööras, nagu tufajets saades, kõr-wale. Selle ohwitjeri naeratus näis teda ärrit-ranat. Ta nägi veel, turoas ohwitjer oma ta-rjware neiu rihwata piha ümber panti ja re-maga tantjule heljus.

Tufajel näol läks Ritter kõrwaltuppa, tus mõned wanemad herwad juttu westes is-tujid. Ta tundis kojanõunitu korterit ja rui-tas mitmest toast laoti. Kri jõudis ta wiimaks majaproua wäruksesse jalongi, mida ainult punaje looriga kaetud lamp jumbutatult wal-gustas. See jalong oli teistest tubadest nii raugel, et tal lootus oli siin wiivalene eksita-matult istuda.

Ettemaatlikult mõttis ta paksudest müüri-dest sünnitatud sügawus afna awaukses istet — seal seijid mõned istmed — ja lõmbas at-naesriided oma taga kinni, nii et ta siin müüri kindlasti wõis puhata.

Dergendatult ohates toetus ta toolile ja firutas ennast. Pead tagasi toele lastes, pigis-tas ta silmad kinni.

Ta mõtles Felicitas Wendlandi peale. Usna selgesti seijus neiu kena tuju ta waimu-filmade ees. Tema siitu kõik ühtlasjad olid ta meeles — kuldjed juuised selge, walge otjasi-je kohal, peen suu, mis nii armjasti wõis nae-ratada, uhtesti ja ühtlasi lahkesti waatamad päiksefilmad — ifegi wäite, pruun tipp ta pa-hemal juunurgal, mis nii wõlno-pehmetsti ta põskede owaali kadus, jeda kõik nägi ta sel-gesti oma ees.

Siimeft korda oli ta Felicitas Wendlandi näinud ühel ilujal suwehommikul. Sigidal seisma metja ratjateel oli ta oma ija kõrwal mitme ohwitjeri jaatel temast uhtesti mbbda ratsutanud. Ta oli kuulnud neiu naeru, mis

Ritteri südame soojats tegi ja mida ta sama wähe juutis unustada, kui ilujat naisratja-niitu kirjalt teha ümbratjwas kalewilleidis.

Neiu oli tema arust tootord näidanud ole-wat wäga ilus ja õnnelik noor daam.

Mõni nädal hiljem kuulis ta, et kindraut Wendlund kuhiteje haiguse järele surnud, ja jällegi mõni nädal hiljem oli Felicitas talle kojanõunit Schlüteri juures tuttawats tehtud.

Ka leinaruutes awaloas neiu uhte noore daami muljet. Ta räättis temaga waewalt mõ-ne sõna ja kadus. Siin jalongis oli see olnud, Ritter mäletas jeda veel selgesti.

Proua kojanõunit ei aimanud, et Hans Ritter ta majas nii tihti käis lootujes, et Fe-licitasjega kortu jaaks. Neiu nägemine ühi ju-ba oli talle kirjeldamata mõnus ja äratas te-mas mõnusa tunde. Ja kui ta teda oli näi-nud — see juhtus ainult harwa ja möödumalt, jett et tädi oma wennabutart rikkast kojilajest ostas kaugel hoida — siis oli ta siida õieti rõõmus, nagu oleks tal mõni suur joow täi-tunud. Miijugustel pilkuldel ajas ta Lore ja Bärbiga elawalt juttu ja see äratas proua kojanõunitu rinnas julgeid lootusi.

Däna oli ta müüd Felicitast esimeft korda piduriides näinud ja kummaline palaw tunne oli taft läbi tufjatanud, kui ta wähe aja eest tema kõrwal oli seiskanud ja temaga mõned sõ-nad wahetanud.

Kas oli ka tema, see Felicitas, samajugu-ne pealiskaudne, hingetu nukt, kui enamasti kõik ilmadaamid?

Ritter ei jaksanud jeda uskuda. Neiu sil-mad waatafid küll uhtesti ja loitwalt, aga ta lahkesti, ja ta naer ilmutas sooja tunnet. Kui heameelega oletis Ritter tahtnud ta südames-je pilku heita.

Mõnda istus ta sügawas mõttes, kuni li-ginewate sammude kerge müdin ta äkki üles ehmatas. Kohe selle järele kuulis ta ühe nais-terahwa kleidi kerget siidi kahinat ja ühtlasi selle noore daami häält, kelle juures ta mõt-tes praegu olid wiidinud. Geestride wahel kau-du nägi ta Felicitase kuu, lambituleft rooja-kalt walgustatud. Neiu kõrwal aga seijis üks noor ohwitjer — leitnant Harry Forst.

Ritter tahtis parajasti tõusta ja oma seal-olekust märku anda, aga jäi kui halwatult is-tuma. Felicitas oli waitse, õrna sojinaga oh-witjeri käte wahel lastunud ja ütles südame-likult:

„Sumalale tänu, Harry, siin oleme äkki ja eksitamata — oneti wiimaks saame jälle kõik südame pealt wälja puistata!“

Õrnasti ja andumalt mõttis ta ohwitjeri kaelast kinni, kes rahutult ringi waatas.

„Harry — ah Harry — kui hirmus on see saladuste marjamine! See on mulle nii mastit“, jätkas Felicitas.

Hans Ritteril oli tunne, nagu jääks ta süda ehmatuses seisma. Hirmus piinlik oli tal selle jüdamliku sõjesei tunnistaja olla, ja ometi ütles ta enesele, et tal mõimatu oli müüid oma juuresolekut ilmutada, ilma noort neiu häbistamata. Sellepärast oli küll kõige parem, ta jäi liikumatult oma kohale, kuni noored inimesed jälle lahkusid. Müüid, mil ta neiu saladust juba tundis, oli see üksteis, kas ta enam mõni vähem kuulis. Wastu tahtmist omatud saladust tahtis ta kindlasti hoida.

Kummaliselt walusa tundega nägi ta, kuidas ilus neiu enda ohwitseri rimmale surus. Ja uuriwalt riivas Ritteri pilk ohwitseri nägu.

Kuidas see müüid jälle oli? Kas ei olnud leitnant Forsti mitte kogu pandud ta äriühjõbra, kaubandusnõunik Volkmeriga? Tõsi — kaubandusnõunik ise oli talle mõne päewa eest mõista annud, et ta kütar enda lähemal ajal ühe ohwitseriga kihlawat, kes juba kuude kaupa teda ihtawat. Aga see ei mõinud tõesti see ohwitser olla, kes müüid Felicitas Wendlandi käte wahel hoidis!

Sjeeralik rahutus waldas selle muidu nii vahuliku mehe.

Leitnant Forst wabastas müüid Felicitase käsivarred oma kaela ümbert ja waatas jällegi kartlikult oma ümber.

„Sumala pärast, Fee — ole ometi ettewaatlik! Kui meile siia keegi järele tuleks!“

Neiu tõstis pea ja waatas mehele otsa pilguga, mis kuulaja jüdamene seijatama pani.

„Siia ei tule keegi, Harry. Ah — ja kugi — mis sellest siis lõpuks oleks? Sattuks merle keegi peale, siis oleks see hirmus warjamine äkki otjas. Meie ei kartitse ju kellegi pillu karta!“

Harry Forst näris oma muste wuure ja waatas neiuale põlglikult näkku. Siis ütles ta ruttu ja juruwalt:

„Jah, Fee — lõpp tuleb teha — nii see enam edasi minna ei mõi. See seisuford on nii julle kui mulle wäljakannatamata.“

Neiu naeratas õnnelikult.

„Ah — Sumalale tänu, mu Harry — lootsin juba ammugi, et ja sellele seisuforraale lõpu teed. Ei, ära kibruta oma kulme, ma ei taha julle su waikimist ju sugugi ette heita; tean ju, et see teist mõimalik ei olnud. Kui sa mulle tooford, enne papa surma, armastust awaldasid, siis uskusime mõlemad, et endid juba järgmisel päewal mõime kihlatud paarina tutvustada. Aga kui sa järgmisel hommi-

lul minu ijalt tahtjid minu kätt paluda, siis oli ta sõjel äkki wäskesti haigetis jäänud. Sa ei saanud temaga paratu räärida — mu isa, mu waene ja armas isa juri, enne kui sa mind jaid omale nõuda. Veina-aastal ei mõinud ega tahtnud ja kosimisega esineda. Aga müüid — müüid ütled ja tädile ja tädimehele kõit, et? Ah! Harry — selle wastu kannatajst ma oma sugulaste majas wälja ainult meie ühise tulewitu pärast! Uju, tädil Laura juures ei ole hea elada — waeje sugulajena. Kui ma ei oleks teadnud, et ja minu siit peagi päästad, ma oleksin parema meelega läinud wälja ilma enesele ise leiba teenima“.

Hans Ritter kuulab hingetult.

„See on naine, keda ja baw aega oled ilmaaegu ohtinud — wapr, sooja jüdamega naine ja sügawa tundega — aga ta pole kättejaadaw — ta on julle kadunud juba enne leidmist“, mõtles ta.

Ohwitser aga tõmbas kulmud kippa ja ütles rahutult:

„Weiline jõe mõte, Fee! Sul on ju kindel eluford sugulaste juures“.

Neiu naeris tajakesi ja sirutas oma noori, tugewaid käsivarsti.

„Ah see mõte näib kõitide meelest olemat jõe, ainult minu orust mitte. Waata, kui mul jind ei oleks, jaadaksin ta otsekohe tädile. Aga ära müüid nii tujast nagu tee, nagu tahaksin sinu juurest ära lennata, ja jõe Harry. Jään siia ja ootan, kuni ja mu koju wiid, kallim. Aga tee jeda pea, Harry — tee jeda pea!“

Nii wõrgutaw pehmus ja magusus peitus ses õrnas palwes, et Ritter oma tooli toest krampelikult kinni kahmas. See magus, paluw toon ajas tal were palawail, kiireil lõõkidel jüdamesse, ehk küll ta teisele oli. Ta unustas, et siin jalakuulajaks oli. Noorpaar oli just tema ligidale tugitoolidele istunud ja ta mõis nende wägusid oma ees näha. Ta waatas neiu paluwalt ja õrnalt wälkuwasse silma ja nägi Forsti kartlikku pilku. Tal oli, nagu oleks pidanud ta alles kargama ja rusikaga sellele ilusale mehele näkku lööma, kust walstuse ilma wälja luuras.

Uhtlasi waldas teda kartujetunne selle õrna, anduwa neiu eest, kes kõit oma ühise alandlikult jalgade ette pani mehele, keda armastas. Hans Ritter pidi jälle mõtlema, et leitnant Forsti ühendusse seadi Volkmeri Elleniga.

Forst oli ruttu üle otjaseise äianud, mis tal liig palawaks läinud.

„Armas Felicitas“, ütles ta kangelst ja wormilikult, mis eriti kuuldaw oli neiu õrna tooni kõrwal, „on hea, et ma sinuga täna ekfi-

tamatult mõin rääkida. Tulin ses lootuses pra ja oleksin igal juhul sinuga kofku pidanud jaama. Juba kaua aeg on mul paljugi südamel peal, mida ma sulle wäljendada ei saanud. Seis ei ole ka praegu aeg ja toht soodne, aga teistiti asi ei lähe. Ja nüüd palun ma sind südamest, kuula mind rahulikult ja ole mõistlik."

Neiu ajas enda ruttu sirgeks ja filmitsej tedi wõõristades, peaaegu ehmudes:

"Harry, ja räägid ni isegralitult — nii killmalt ja rahulikult — hoopis teistiti kui muudu. Mõistlik pidada ma olema? Mis on sul minule ütelda?"

Neiu filmad uurisid teda kartlikult. Forst ei jõudnud seda pillu wälja kannatada.

"Issand Jumal, Jee, sinu isa surmast saadid on meie wahel ja seisuford ometi palju muutunud! Sellest peastid ometi isegi aru saama", ütles ta karebalt.

Neiu kahmas tooli toest kramplikult kinni ja ta nägu tardus.

"Meie wahel ja seisuford? Ei, Harry, ära seda üttele!" Sina ja mina — meie armastame ju ometi üksteist nii, et seal midagi muutuda ei ole, eks? Wälised olud — jah, need on sestjoadid muutunud, kui ja mulle oma armastusest esimest korda rääkisid. Aga see ei wõi meie wastastikku juhete peale ometi mingijugust mõju avaldada."

Forst waatas kõrwale.

"Meid ei saa lahutada, Jee. Kui ma sulle tootord omaist armastusest rääkisin, siis — no jah — uskuin, et sa rikas oled. Teie kogu elu lastis jeda aimata. Ja siis — sinu isal oli mõjurikas seisuford, tema oleks wõinud minu heaks palju teha, kui ma ta wäimehaks oleksin jaanud. Sellepärast olin kergemeelne — ja ütlesin sulle, et sind armastan."

Neiu wahtis teda tardunult.

"Sellepärast — olid sa — kergemeelne? Kergemeelne? Sellepärast palusid mu kätt — et mind rikkaks arwasid — et mu isa —?"

Dääletult tulid need sõnad Jee suust.

"No jah," ütles Forst ruttu. "Sa tead ju, et ma waene olen. Sial ei oleks ma julemid sind nii tõsisest seisuforda wita, kui oleksin teadnud, et sa olid waene, ja sinu ometi oleksin enesega sidunud?"

Neiu hakkas kergemini hingama, nagu oleks ta hirmsa koorma alt pääsenud, ja naeratas waprasti.

"Ah, ainult minu pärast oled sa muwes? Do — ja ei tea ju, kui wahel ma sest hoolin ja kui wähenõudlik ma olen! Olen sinuga õnnelik ka waestes oludes, sest sinu armastus ta-
jub kõik!"

"Aga mõtle ometi — mul on waenalt

kolmkümmend tuhat marka warandust. Selle protsendid on minu wäike palgalisa".

Neiu naeris muretult.

"Ja minul on kakskümmend tuhat marka — jee on kofku wiiskümmend tuhat".

"See kõik ei ulata harilikult kantsjoniks-
ki", tõrjus Forst.

"Do, puuduwa kümmetuhat saame juba kofku, mu Harry. Seal on minu isa mööblid, mis tuuris seisawad. Meist walime, mis meile kõlbawad, ja walmistame enestele mingawa todu. Muu üürime. Näed nüüd, kõik läheb. Wõid mind uskuda, et sulle wäga prattiline majaproua tahan olla".

Mõõmus kindlus seisus ta sõnades.

Forst nihutas end toolil rahutult.

"See kõik näib üsna kerge ja läbiwiidaw olevat. Aga tõsises elus on asi teistiti. Meie mõlemad ei wõi endid wiletjares oludes todu tunda. Ja et ma kõik jeda ette näen, siis pean ma mõlemate eest mõistlik olema. Ma ei wõi sallida, et sa mulle ohwri tood. Sellepärast palun ma sind — anna mulle mu sõna tagasi! Meie ei wõi üksteise omad olla. Anna andeks, et ma tootord armastuses oma pea kaotasin. Oleksin ma seisuforda paremini tundnud, kui oleksin teadnud, et sinu isa warsti sureb — ma ei oleks oma tundeid avaldanud".

Sahwatult, kustunud filmil filmitsej neiu tedi.

"See — ei wõi — su tõsine nõu olla — kõige selle järele, mis meie wahel oli? Harry — mu Jumal, Harry, kas sa siis mind enam ei armasta?"

"Ometi, Felicitas — ma armastan siind — ja kahetjen südamest, et sinust pean loobuma".

Neiu jurus käed südamele.

"Pead? Sa ei pea ju — ei pea sugugi! Me wõime ju kehwadesti oludes olla õnnelikud. Ah — ja ei tea ju, kui wähenõudlik ma olen. Waata jeda kleiti — jelle tegin ise ümber. Wõin enesele kõik isje teha — olen ju selle peale osaw. Sa pead nägema, kui odawasti ja ilusasti ennast riietan. Ja kofkuhoidlik tahan ma olla! Me ei wõi ju lahkuda, Harry, ei wõi! See ei wõi olla su tõsine nõu!"

Neiu sõnades peitus palaw hirm, ahastaw manitsus, ja see toon lõi kas kuulajale südamesse.

Palaw wiha Harry Forsti wastu täitis Hans Ritterit — palaw, metsik wiha. Ka Forst ei jäänud Felicitase palumise wastu tuimaks. Ta armastas neitut tõesti, niipalju kui ta iseloom armastusele andus.

(Särgneb.)

Surm kuulutuse tagajärjel.

Wene kirjanik Feodor Sologub.

Kesanoow tundis enese olemat nii nõrga, wäsinud ja tuima. Mõtted liikusid ikka tihedamini igawese rahu poole. Näis, nagu poleks magusamat puhkepaika, kui laudmoodis, mändhoonekeses.

Ja ärkasid soowid lõbustuste järgi wäljaspool harilikku programmi.

Ta istus oma wäikeses toas üfinda.

Luges tähelepanelikult „Uue Uja“ kuulutusi. Otsis midagi. Wõrdles ja walis.

Ta kahwatanud, hääbuw nagu awaldas kohmetuse ja kindlusetuse märke. Ta wõttis laualt pliiatsi. Ja asetis selle terapidid wastu lambikulplid.

Näsi wärikses. Pliiatšitera koputas wastu kulplid. Naeratas mees. Mõitles:

„Wananen“.

Sälle waatasid filmad maha, — kunagi ikkärõõmsjad, nüüd wäsinud-ükskõiksed, — puuris pilgu tähelepanelikult ajalehte.

Lõpuks walis, walis mingi kuulutuse.

Reegi intelligent, noor daam, ilus ja haritud, olles juures hädas — palus häid inimesi laenata 50 rubla; nõus oli kõigi tingimustega. Palus kirjutada 17. postijaoakonda: nõudmiseni, kwitung nr. 205.824 ettenäitajale.

Kesanoow wõttis sahtlikest lehe kollakat, koredat paberit, mis kandis wesimärkides nimetust „Margarette Mill“.

Kurwalt naeratahes, kirjutas:

Armuline daam,

„Annan Teile raha, mida palute, kuid mitte wõlgu ja asjata, waid töb eest, millest Teile praegu kirjutati. Kirjutati lähidalt, — nagu nii, on kirjas raske palju ütelda. Kuid kuna Teile — oma sõnade järgi — olete intelligent daam, siis arwan, et Teile minust aru saate, mida Teilt nõuan. Teile peale minu juure ilmuma minu surma kujuk, — mida armsamalt, seda parem! — ja wastawalt sellele end uiles pidama. Kui ostate killabaselt seda lõbusat mängu miemefestada, siis wõib Teile tulewase seisukord Teilid hästi toita. Olete Teile nõus? Kas Teile ei karda? Kas saate aru, mida Teilt nõuan? Kui olete nõus, ei karda, aru saate, siis kirjutage, kus wõiksin Teid esimest korda näha. Kõige parem aeg oleks minu jaoks — pärast kella wiit õhtul. Kirjutage peapostkontori: Kolmerublalise raha nr. 384.384 ettenäitajale. Kirja toon ära neljapäewal“.

Kolmerublaline, uus, labaselt-ilusa 1905 aasta mustriaga — krabises mastikult, nagu wa-

na pihikälja tärgetatud kleit. Nr. 384 kor-dus kahelordfekt. See kokkujuhutumus näis ime-lik ja tähtis.

Mõitles:

„Kui aga?“

Naeratas kahwatult:

„Koh, olgu“.

Ei kirjutatud alla. Pani kirja umbriku. Wiis ise ära ja wiiskas postkasti, — et ei unustataks hommikuni, et jõuaks kiiremini pärale.

Siis tuli tagasi ja mõitles, misjulgusena ta tuleb.

Kõhn, inetu, waesuse ja kannatuste pärast sinaka näoga, kollahambuline, hõredate punakate juustetolkudega wihamast ja tuulest rikutud kübara all, kus wärelemad wiletsalt ja naeruwäärsest sulg ja lint?

Wõi aga noor, kohmetu, waike, õmbleja peente sõrmedega, mis nõelaga haawatud, kahwatu, pea wahase näoga, suure, armsa juuga?

Wõi purjus tänamaplika, wärwitatud ja teest lõõbunud, wirisema hääle ja tooreste kommetega.

Wõi provintsidacaan wõimatumas kostüümis, wõimatute kommetega, pejematu kaelaga, — keda mees maha jätnud ja kes weel kuhugi pole afunud?

Milline ta on, minu surm? Minu surm?

Wõi kohtan ta pimedal tänaval, ja ei näe teda; ainult libistan ta filmi kätte, oma waese kulla?

Neljapäewal läksin peapostkontori. Survine päew oli pealinna tolmune, pälaw ja lämmitas. Siin-seal parandati tänavaid, wärwitt maju, — ja lõhnas halvasti. Kuid ometi oli tuju lõbus, harilik, ja tuttawate restoraanide silbid wahtisid pühapäewalikult-ilusalt omaette.

Ei kiirustanud. Jõin õlut Weineri juures. Ei näinud ihtegi tuttawat. Ja keda siis ka õige näha? Wõib ju olla, juhustlikult.

Kell lähenes neljale, kui sammus läbi kirjaste, awatud uste uude, postkontori klaaskatusega jaali. Tuletas meele wana, täisjuhitatud nurka, kus warem wälja jagati nõudmise-ni adreseeeritud kirju. Nüüd kannawad ka ametnikud puhtuse ja ilu eest hoolt.

Beatas paberi ja umbrikutude afna juures. Põõrlem witrin näitas talle postkaartidel labasuse kõiki wõimalikke warjundid, nagu wali-kuts.

— Ostetakse? — küsis ta müüjannalt.

Behme neiu igatsema näoga kehitas rasma-
jeid õlgu.

— Mida soovite? — küsis ta waenulikul
toonil. — Umbriffe, paberit, postfaarte.

Mees waatas neiuale tõsiselt otja. Silmas
kurde otjaesijel, näo portjellaanvärvi, siin-
jeid filmateri. Lausus:

— Ei midagi.

Ja läks edasi.

Just sissekäigu vastas tekmise kahelordse
akna taga istusid mõre warjul kolm tütarlast
ja sorisid kirju. Väljaspool seisid kirjasajaad.
Baks daam murrudega küsis kirja Ruslan-
Swonarewa nimele.

— Teie nimi on Swonarewa? — küsis
postipreili, kelle nägu oli nisujahu-saia wär-
wi, ja läks tagasi kirjakapi juure.

— Ruslan-Swonarewa, — ütles talle jä-
rele murrudega daam, nagu ehmatanud hää-
lega.

Ja, kui postipreili kirjapafiga tagasi tuli,
kordas murrudega daam veel korra:

— Mul on kahelordne nimi, Ruslan-
Swonarewa.

Daami kõrwal seisis punasejuukseline her-
ra, kes hoidis kübarat käes, ja waatles rahutul
pilgul kirjadele, mida soris teine preili, kõige
ilujam kolmest ja kes selle peale wäga uhke oli.
Sjand ootas nähtawasti mingi „siwoolset
armastuskirja“, ta oli üles ärritatud ja inetu,
ning wilets.

Kolmas neiu, uimari, punapõseline, laia
näoga, kastanjawärwi juuksesalk üle otjaesije
— naeratas mingi põhjusel omaette. Malataja
pööris ta teiste preilide poole — ja need nae-
ratastid, — ja naeratastid, ja rääkisid katkeliisi
sõnu millestki lõbusast.

Rejanow ulatas talle waivides oma kolme-
rublalise. Waatas neiu poole. Mõtles, et need
on noored, terwed, nägusad. Seepärast wõttis
nad ametisse postivalitus, kes oma asutuste
ilu peale rõhku oskab panna.

Tuletas meele hiljutist ajalehepoleemikat
postidirektori ja kellegi kohasoowija-neiu wa-
hel, kes kohta polnud saanud — põhjusel, et
ta oli kõhn, inetu, kohmetuselt ja waesufest-
nähaft inimestest-wõõrdunud ning wana, —
terweni 32 aastat.

Sules filmiad, — ta ees seisid kellegi kah-
watu, ärajoonud, kartlik nägu laialt-awatud
filmadega, närwilikult tõmbuwate huultega.
Reegi sõjastas üsna taja ja selgelt:

— Pole raha elamiseks.

Reegi wastas, taja ja rahulikult:

— Ura ela.

Rejanow awas filmad. Waatas waenulikul
pilgul paksumäolise neiu otja, kes õtis kirja
tema numברי peale, pildudes üht kaarti teise

järele lauale. Ja naeris kogu aja. Nii wasti-
kult, tüüttawalt.

Lõpuks ulatas kirja kitsas ümbrikus. Wis-
kas ülejäänud kirjad tagasi.

— Enam pole.

— Ja pole waja, — wastas pahaselt Re-
janow.

Läks kõrwale, istus pingile. Uwas ümbri-
ku. Kuitas, kuid oli rahulik.

Suured ja kitsad tähed, õrnad jooned, üht-
lane ja rahulik käekiri, ebaharilikult — ilus.

„Eugupeetud herra,

Olen nõus. Ei karda. Saan aru. Neljapäe-
wal, kell 6. Mihaili aias, esimene puiestee,
sissekäigust paremat kätt. Walge kleit. Paremas
käes Teie kiri ümbrikus. Teie surm“.

Teener helistab. Saal tühjenes. Rejanow
jõitis „Wiini“ restoraani. Sõdi lõunat. Jõi
õlut. Kuitas.

Sõitis aia juure kell pool kuus.

Ta seisid sissekäigu läheduses, puiestee jer-
wal, puu all. Ta kleit paistis läbi aia jõgawa
roheluse.

Been, kahwatu, wäga tajane, ja rahulik.
Waatas tähelepanelikult talle otja, kui Reja-
now lähenes. Silmad hallid, rahulikud. Ei kõ-
nelenud ei millestki. Minult tähelepanelikud.
Nägu, mis sugugi ei olnud ilus — kandis sel-
gufe ja alandlikufe ilmet. Suure suu huuled
naeratastid armsalt ja kurnwalt.

— Armas surm, — ütles Rejanow taja.

Seijas ta ees. Imelikult warijedes, ula-
tas neiuale käe.

Neiu waikis. Pani kirja pahemasse kätte.
Surus Rejanowi kätt kitsa, külma, waike
käega.

Rejanow küsis:

— Dotasid mind kaua?

Neiu wastas, hääldades sõna sõna järgi,
selgelt, elutult ühtlajel, jurmani-rahulikult hää-
lel:

— Sa mind ei wotanud. Mõtlesid, et leiad
mitte minu.

Ja näis, nagu puhuks neiu poolt külmus.
Ja walge kleidi woldidki olid nii waike, nii
liikumatud. Ta lihtne õlgiübar walge lindiga,
heitis kollaka helgi üle ta näo. Seistes Reja-
nowi ees, tõmbas ta oma terge päenamawarju
otsaga õhufese joone liiwale, pahemalt pare-
male poole, oma ja Rejanowi wahel.

Rejanow küsis:

— See — on see tõsi, et tahad olla minu
surmaks?

Ja jama rahulik oli wastus.

— Mina — olen sinu surm.

Rejanow küsis uresti, tundes jäist külmuft
ihus:

— Kas ja ei kardab, niisugust sünget ülesannet oma peale võttes?

Wastab neiu:

— Surm kardab elavaid, ja ei ilmu nende juure avalikult. Sa oled, mõib olla, esimene, kes näeb mu nägu, maist, inimlikku oma surma nägu.

Lauus Resanow:

— Sa etendad oma osa kiirelt, ja liiga otsetohefekt. Ütle mulle, kuidas on su nimi?

„Surm“ naeratas nukralt ja waitfekt. Ütles:

— Mina — olen sinu surm, walge, waitne, tirkju. Rutta ilmaõhku hingates, — su tunnid on loetud.

Resanow wäristas kulme ja ütles:

— Oled intelligent daam, oled raskest seisuorras, ja palud raha. Mis wiis su nii kaugete, et oled nõus kõigi tingimustega? Ja isegi sellega, et etendad nii hirmuist mängu.

Wastab neiu:

— Olen nälgias, haige, wäsinud ja kurb.

Mees naeratas. Lauus:

— Kõige pealt, puhka. Miks seisad? Istu pingile.

Ustusid paar sammu. Istusid. Neiu joonistas liivale keerulise kaunistuse.

Ütles mees:

— Oled nälgias, — sõidame, — kas tahad? — kuhugi, ja ma annan sulle süüa. Annan sulle raha, palju nõudsid. Ütle, kas sulle ehk meel miski waja on?

Lauus neiu:

— Wõtan sinult kõik, mis sul anda, — su kulla ja su hinge.

Mees ehmatas. Naeris. Sõnus:

— Mängid oma osa hästi.

Wastab neiu:

— Tulin. Mu tund jõuab pea kätte.

Wotan.

Resanow wõttis taskust rahatoti.

Restmises wäikeses wahelises seifid warem sinna mahutatud wiis kümnerublalist kuldraha. Wõttis need wälja.

Neiu küünitas waitides oma kitsa, kahwatu kae, — nii waitse ja rahuliku, — kae, ülespidi awatult. Kerged jooned joonistasid walgesse, liikumata-awatud peopesasse selge ja lihtsa kaunistuse.

Wiis kuldraha, heliseedes kõlawal tooni wastu üksteist — libisesid külma, rahuliku pihku. Aegamisi pigistus käsi kokku, kitsad sõrmed, pikad, walged, — ja pikkamisi lastus käsi rahaga walge kleidi küljepsaltesse, warjatud taskuamausse.

Ja mees mõtles:

— Mu waene kuld, — mu wiimane annetus, — päewilise waewane teenistus, — mõiste tasu mõõtmatu töö eest — sulle, mu armas.

Kas ta ainult mõtles? ütles seda waljult? Nii selgelt kostsid need sõnad! Niisuguse nuuksu-misega oli täidetud rind!

Ja kurwalt waatas neiu mehele otse halide, tähelepanelikkude filmadega, ning naeratas. Siis kummardas neiu, ja tase libises ta päewamarju ots üle liiva.

Ja jostatas neiu:

— Wõtsin su kulla, — wõtan su hinge. Andsid kulla, — annad ka hinge.

Wastab mees waitfekt:

— Wõtsid mu kulla, sest et ise andsin. Kuidas aga wõtad hinge? Ja kus wõtad ta?

Ja wastab neiu:

— Tulen su juurde oma tunnil ning wõtan su hinge. Ja annad mulle oma hinge. Annad, sest mina — olen su surm, ja sa ei pääse minu käest ei kuhugi.

Kurbus wäitas meest. Ta ütles õkilisel häälel, wõites kurbust ja hirmu:

— Sa elad üiritud toakeses, otse kohta wõi tööd, sind kutsutakse Maria wõi Anna. Kuidas on su nimi?

Ja kirjendas pimedas wihas:

— Ütle, kuidas on su nimi?

Ja kirjutas neiu kartmata:

• — Mina — olen sinu surm.

Nii lootusohtrad ja halastamatud olid neiu sõnad. Mees wärihes. Kartus hiilis südame. Küsis kohmetul häälel:

— Sulle on mu kulda waja, — sest oled nälgias ja wäsinud, — kuid mu hinge, milleks on waja mu hinge?

Ja wastus oli:

— Su kulla eest ostan leiba ja wiina, ning jõbn ja joon. toidan oma nälginud surmalapsi. Aga siis wõtan su hinge kehast ja wõtan ta hoolikalt, tõstan oma turjale ning lastun temaga pimedasse urkasse, kus asub nägematu minu ja sinu isand ning annan talle su hinge. Ja su hinge mahla pigistab ta sügawasse waasi, kuhu langewad ka minu waitised pisarad, — ja su hinge mahlagi ühes mu waitiste pisaratega piserdab ta ketsõiseid tähti.

Tasa, pikkamisi, sõnasõnalt, helises kummaline kõne, nagu pimedada nõiduse posimine.

Ja kes mõõda läts, ja millised kostsid ka orkestri helid, ja millised ekipaasid ka ei sõitnud pargist mõõda, ja oli see ka tergejalgne jooks ja laste naer ning jostin — kõik oli peidetud aeglase kõne maagilise loori taha. Ja nagu ime sulatwa suitju warju kadus, hääbus helise, kirju, lõbusalt-õhtunew päew.

Ja walitsetid kurbus, wäsimus, ühetoonilisus. Waitfekt lauus mees:

— Kui ka mu hinge wärin tõuseb üles tähtede juure, ja süütab kaugeles ilmades olemise kustutamatu janu ning hõiate, — mis mul sel-

lega tegu? Kõdunedes, kõdunen siin, hirmjas hauas, kuhu minu teadmata põhjusel matavad üksteisest inimesed. Mis jaoks siin sinu lubaduste ilutõnelised jutud, milleks? mis jaoks? ütles.

Wastas, pehmelt naeratahes:

— Ondsas ilmutuses on igawene rahu.

Ja kordas mees taja:

— Igawene rahu. Ja see on — troost?

— Troostin sellega, millega wõin, — ütles neiu, naeratahes ikka samase, liikumatu puhta naeratuslega.

Siis tõusis mees üles ja läks aia wäljakäigu juure. Seljataga kuulis ta neiu kergeid asteid.

Raua rändas mees mööda linnatänawaid, — ja neiu käis ta järel. Wahel kiirendas mees samme, et pääseda, — kuid ta neiu käis kiiremini, ruttas, jooksis, tõstes peenete sõrmedega oma walge kleidi äärt. Kui mees peatas, seisis neiu eemal ning waatles magasiinide akendel wälja pandud asju. Wahetewahel pööris mees pahajelt ümber ja lähenes neiuale — siis jooksis neiu üle uulitsa wõi aga peitis enese wärawate warju ja kangialustesse.

Ja neiu jälgis Resjanowi hallide, rahulikkude, tähepanelikkude filmadega. Jälgis teda järelejätmata.

„Wõtan woorimehe“, — mõtles mees.

Imestas, et talle warem polnud tulnud see mõte pähe; see lihtne mõte.

Waewalt kõnetas ta woorimeest, kui ju lähenes neiu. Ta seisis üsna lähedal ja puhus talle wastu külmuist ning kurbuust. Ning naeratas.

Mõtles mees pahajelt:

„Tuleb minuga ühes. Pääseda on wõimata.“

Woorimees nõudis kuuskümmend kopikat.

— Kolmkümmend kopikat, — ütles Resjanow ja läks kiirel sammul minema.

Woorimees kirus.

Resjanow ronis kolmandale korrale. Peatas oma korteri ukse ees. Helistas. Kogu aeg kuulis ta kergeid sammude kaja. Keegi tuli treppi mööda järgi. Helistas teine kord kannatamatult. Hirmujudinad jooksid üle selja. Tahtis nagu enne korteri astuda, enne kui neiu järele on jõudnud, enne kui neiu näeb, millisesse ukse ta kaob — sel korral oli neli uft.

Kuid neiu tuli juba üles. Üsna lähedal, trepi poolhämaries helkis ta walge kleit. Ja ta hallid filmad waatasid tähepanelikult mehe hirmunud filmise, kui ta oma korteri astudes, heitis wiimase pilgu trepile.

Ta jules ukse, lukustas selle isiklikult. Imelikult ja järjalt löi uks lukku. Siis peatas

poolpimedas eeskojas. Waatas uksele kurwa pilguga. Tundis, — peaaegu nägi läbi ukse, kuidas neiu seisis ukse taga, pehme, tajane naeratus armjatel huultel, ja tõstis selge, kahwatu näo, et lugeda ja meeles pidada korteri numbrit.

Siis kadusid tajased sammud treppi mööda alla.

Resjanow astus oma kabinetti.

— Ta läks ära, — ütles nagu keegi selgel häälel.

Ja teine hääl wastas nagu lootujeta-rahulikult:

— Ta tuleb tagasi.

Resjanow ootas. Pimenes. Igatsus ärkas. Mõtted olid selgusetud ja keerulised. Pea pööritas. Keha jahtus ja kuumas.

Mõtles Resjanow:

„Mis ta nüüd teeb? Ostitis toitu, läks koju, toidab nüüd oma näljaseid jurmalapfi. Palju neid on? Sama waitised, nagu temagi, mu armjam, mu surm? Matoitlusest kõhnab, walgetesed, kartlikud. Ja ilged, ja samade tähepanelikkude filmadega, sama armjad, kui tema, mu armjam, mu walge surm.“

„Toidab oma jurmalapfi. Siis heidab magama. Siis tuleb siia. Milleks?“

Ja äkki ärkab temas uudishimu.

Tuleb enesefti mõistetawalt. Milleks jaatiz ta teda majani. Kuid milleks ta tuleb? Kuidas saab ta aru oma ülesandest, see kummaline daam, kes raha eest on nõus kõigi tingimustega, ja ifegi sellega, et surma etendada?

Wõib olla, polegi ta naisterahwas, waid tõeline surm? Ja tuleb, ning kirjub temast wälja hinge, hinge patusest ja nõrgast ihust?

Heitis diivanile. Määsis enese waipa. Wärises julmas ja magusas palawikus.

Millised kummalised mõtted on peäs! Tema — tark ja puhjüdamlif. Wõttis raha, tahab teenida ning kawatseb hästi etendada oma osa.

Kuid miks on ta nii külm?

Ja seepärast, et — waene, nälgas, wäsinud, haige.

Wäsinud tööst. Miipalju on tal tööd.

„Mitfin kogu päewa, olen wäsinud, olen haige.“

Ustub, otsib, nälgas, haige. Waesed surmalapsed ootawad, awades nälgunud suud.

Ja tuletas meele neiu nägu, — naine, inimlik nägu on mu surmal.

Nii tutaw nägu. Sugulusjooned.

Mälus ärkas, joon joone järgi — ala selgemini see nägu, — tutawad, jugulased, armjad jooned.

Kes ta on, mu walge surm? Kas ehk mu õde?

„Mul on raske, — olen haige,
aita mind, mu armas wend.“

Ja kui tema on — mu igawene Ode, mu walge surm, — mis puutub see siis minusse, et ta siin on, jelles ülesastumises, et ta minu juure tuli kuulutuse kaudu, toaüurnikuna ja waejena?

Lasksin ta pihku oma waele kulla, oma kehwa ande, — kõlisesse kulla, jahedasse pihku. Ja ta wõttis kulla jahtuwa käega, ning wõtab ka mu hinge. Wiib mu tumedate wõlwide alla, — ning ilmutab enese Standa nägu. — Minu igawene nägu, ja Stand olen — Mina. Süüdsin oma hinge ellu ja palusin jurma oma juure tulla, minu järgi tulla.

Ja ootasin.

Oli õõ. Tasa kõlises kellake. Keegi ei kuulnud. Rejanow heitis eneselt waiba. Astatust eeskotta, püüdes mitte klobistada.

Järsult ragises luff. Üks awanes, — läwel seisis neiu.

Rejanow astus sammu tagasi, eeskotta pimedusse. Kuis, nagu imestades:

— See oled — sina?

Ja neiu wastas:

— Tulin. See on mu tund. Nõg on käes.

Mees lukustas ukse ja läks oma pimedatesse tubadesse. Seljataga kuulis ta kergeid asteid.

Magadistoa pimeduses astus neiu ta juure ja juudles teda õrna ja süütu juudlusega.

— Kes ja oled? küsis Rejanow.

Wastus oli:

— Sa kutsusid minu, ja ma tulin. Ma ei karda, ja ka sina ära karda. Annan sulle wiimise maie rõõmu — surma juudluse, — „ja su surm on kerge ning mürgist magusam.“

Kuis mees:

Uga sina?

Wastus oli:

Utlefin sulle, et lähen su hingega seda ainust teed, mis meil ees.

Uga sinu surmalapsed?

Saatfin nad ette, et oleksid seal ja awaksid meie ukseid.

Kuidas ja wõtad minu hinge? küsis Rejanow uuesti.

Ja neiu jurus enese õrnalt ta wastu, ning jostistas:

„Pistoda on teraw ja haawab magusalt.“

Ja jurus, ja juudles, ja kallistas. Ja nagu nõelas, — jalwas mürgitatud pistodaga kulla. Magus tuli kihutas tuulispaasana läbi joonte, — ja lamas surnu ta käte wahel.

Teije pistodaga tappis enese, ja kukkus surnuna Rejanowi korjusele.

Albaania mõtted.

Meister töötab ühe käega entam kui õpi-
pois kahega.

*

Mis kasu on waranduse forjanisest — sur-
masjärgil taskuid ei ole.

Maailm on ainult sellele määratud, kes
teda wõtab.

*

Ilmas on igaüks ise oma laadi, nullas
oleme kõik ühesugused.

Nii rikas olen.

Aino luuletaja Abeno Muneto.

Ma metsik olen. Hea. Kuid süski mul
on tuttaw wäikseim lind ja kaugeim puu...
Lill mulle õitseb õhtul, hommikul...
Ja mulle puhub juttu metsasuu...
Nii olen rikas. Seẽ kõik minul,
kuid, siidikandja, mis on sinul?

Wiimisel tunnil.

Saksa kirjanik Hans Hauptmann.

Werner kirjutas. Toredas seltskondlikus üli-
konnas, lill nõbpaugus, istus ta oma kirjutus-
laua ees. Sulg wiivitas pea iga sõna juures.
Wahetewahel pani ta pahema käe warjates
filmade ette ja surus pöidla ja esimese sõrme
filmakoopasse. Laualambi pronkskatte rohelistel
klaaslehted ääristel pimedas walguuringi kohal.

Peremehe jalgade ees unistas Limbo, et
jäneft taga ajas. Ta pikad jalad tuikasid ja
ta suust kajas wainne, wivifew haukumine.

Werner pani sule käest ja luges kirja:

„Minu armas, hea Amelie!

Nimetan sind nii, sest et ma neil oma elu
wiimastel tundidel selle üle olen järele mõtel-
nud, mis sa mulle oleksid wõinud olla, kui mu
õnnetu temperament mulle luba oleks annud
sinu mõjule alistuda. Olen sinule su kannat-
tuse ja leplikkuse eest wiletsat tänu annud.
Anna andeks. Ma iseloomu rahutus kaitses
ennast sinu õrna emalikkuse vastu. Ta kait-
seb ennast weel praegu, ehk ma küll usun, et
sa waesult minu sellisist sama tahtlikult kannat-
sib, kuidas ja minu karedust ja ebatruudust
oleb kannatanud ja kannud. Ma tunnen seda
olewat kahumata kuriteo, et ma sinu ja oma
waranduse narvilt spekuleerides ära raiskasin
ja sinu ning meie poja nüüd peaaegu waran-
duseta järele jätan. Sellegipärast asun ma
teadwalt sellele teele, et onia süüdi sinu vastu
weel suunden. Ma wõib olla, et just see
asialugu aitab sind seda katastroofi kergemini
kanda. Sa ehk tunned wiimaks ometi ära, et
ma sinu suure armastuse wääriline pole olnud,
ja kaad siis mind ka, kui inetut episoodi, oma
vuhkas elus rütemini unustama. Mõnaki
kui mu kibestatud ja saatusse vastu kisenawat
siida weel ostab pehmemaid tundeid tunda,
loodab ta sinule õnne ja palub minu mäles-
tust meie lapse siidames alles hoida.

Etä hästi! —

Werner.”

Ta pani ümbritu kinni, pitseeris selle ja
kaalus seda käe peal, nagu inestats ta oma
elupühimise keraste üle. Siis asetaks ta kirja
lauale, tõusis raskesti üles, sirutas, laotas käed
laiadi, nagu oleks ta tahtnud tuba weel lord
kaelustada.

Limbo oli peremehe liikutusest ärganud
ja raputas ennast, nii et wihad kõrwad vastu
pead laskusid. Werner kõlistas. Ta wana tee-
ner astus lohe tuppa, krakk-paliku käe peal,
torukübar käes. Ta nägi ainult weel, kuidas

Werner oma truu koera peast kinni hoidis ja
ta pruune otsakarwu suudles; siis sirgetas sõh-
was, nagu kuriteo pealt tabatult.

„Baewalt jõuan ma enne homme õhtut
koju”, ütles Werner palitult selga ajades.

Siis pani ta kübara pähe ja hakkas kin-
daid kätte tõmbama.

„Mu proua magab juba —?” küsis ta koh-
metult.

„Armuline proua loemad alles —” was-
tas teener.

„Nii —”. Werner mõtles järele. „Mojah
— noh — ja ei tarwitse talle midagi ütelda,
Franz — annad tal hommikul pärast einet
jeal selle kirja ära — said aru?”

„Hommikul pärast einet”, kordas wanate
ja kinnitas kaela laua poole, nagu oleks ta
kirja seisukohta tahtnud õieti meeles pidada.

Werner oli walmis. Ta pistis käed tasku
ja wahtis wiivitades toas rüna.

„Kas armuline herra otsiwad weel mida-
gi?” küsis ta.

Werner kostus.

„Ei — ei —!”

Ta pööras ukse poole. Teener jõudis tast
ette ja awas. Üle läwe astudes wiivitas mi-
neja õfki: siis pani ta käe keraesthi wanatese
õlale ja ütles isäraliku häällega:

„Noh — Jumalaga, Franz — ela häs-
ti —!”

Sa siis jahkoera poole pöördes, kes ta
põlwi hõõrus: „Watt, Limbo — herra lähed
õhki —”

Teener waatas talle kohmetult järele. Ta
tundis Wernerit wiiski ju palju aastaid; nii ei
olnud ta talle weel iial —

Ta ruttas loua juurde, mõttis kirja ja
waatas seda iaalt poolt, nagu oleks ta sellelt
tahtnud seletust saada. Ta Limbo pani oma
pea lauakäärtele ning hakkas haledasti hulu-
ma. —

Werner sõitis Räte juurde. Riti oli seda
talle teatanud. See wäike õhtuõõk ootas te-
da kenasti mööbleeritud toas. Mõõblid oli ta
Rätele alles kolme nädala eest kinninud. Räte
kandis toredate kleiti. Nii meeldis see Wer-
nerile, kui nad kahkesti olid.

Kui Werner kohale jõudis, jooksis Räte tal-
le vastu, mõttis ta kaela ümbert oma ilusate

kätega finni ja pattus talle naerdes juud. Ah, ta armastas elu ülimalt! Seda elu, millega ta mängis nagu laps teistega, nagu kuningatütar värvavahi tütreaga, kes ta tujudele ja tahtmisele igal puhul alistus!

Ta kullakarva juuksed sirasid, ta sinisilmad väiksid, ta valge kael läikis, meriroheline kleit kattis õrnasti ta sihvakat teha.

Kortsus kulmul oli Werner tulnud — naerdes istus ta nüüd nõiduma Käte vastas. Klaasid kõlisesid. Nagu kirjuid palle pilbusid nad üksteisele majakaid ja meelitavaid sõnu, ja pillal, mida mööda nende pilgud edasi, tagasi rändasid, leekisid tuhanded tuleb.

Rumbfi ei aimanud kahwatanud võõrast, kes kufagil varjus peitus ja oma tundi ootas.

Siis ütles Käte: „Ja märtsikuu — eks? — teeme viimaks sõidu Wahemerele?“

„Märtsikuu — “ kordas Werner. Tal oli, nagu oleksid pooled lambid kuskunud. Door, kust nagu unenägu kirkas, wajas armajana rõõmsale näole. Sünge waitus aegubas ruumis. Werner tundis, kuidas ta soontes midagi jahedat tuikas.

„Mis sul on?“ küsis Käte murelikult ja tõusis üles.

Werner andis talle märku, et ta istuma jääks, waatas talle teravasti silma ja kahmas ta käest üle laua finni.

„Kas armastad mind —?“

Käte ei vastanud. Vapselik hirm peitus ta filmis, mis esimest korda maski inimese hinge peal aimasid.

„Armastad sa mind —?“ kordas Werner.

Uga Käte kuulatas ta sõnadest mööda ta mõtete saladusse. See wahtis talle otse, nagu murdja filmid wahiwad pimedast, murdja, kelle suurust ja kaju ei nähta ja kelle kardetawust ei osata arvata.

Werner lastis ta käed lahti ja wajas toele.

„Mu süda on paha,“ ütles ta; „kas ei toots sa mulle pisut lõhnawett —“

Silma filmi tema pealt ära pööravata tõusis Käte üles, automaatlikult, nagu oleksid teda traadid üles kiskunud. Temas peitus õud, mille põhjustest ta aru ei saanud.

Ta läks uffe juurde. Ja äkitselt — juba oli ta käsi ufjercuual — hüüdis teda hääl, mida aimult tema kuulis. Kirttu waatas ta taha:

Werneri käsi kähwas tagasi tema klaasi juurest ja peitis walge paberi westi taskusse.

„Mis sa teed?“ kirjatas ta.

Werner oli juba tema juures, wõttis ta ümber finni, surus ta enda wastu, sojistas talle palawaid armastussõnu ja palus teda palwelikult — ühes temaga surra.

Käte pea oli liikumatult puhunud ta õlal. Puna ta mehe metsikuid sõnu kuulatas, oli kõik hirm kui pigistaw kleit ta ümber maha libise nud. Ta suurustas oma hinges oma piiramata wõimude teadwusega selle mehe üle, kes teda juurde aghwardanud.

Ja nüüd naeris ta — naeris nii südameta kõrgilt, et Werner tagasi tuikus. Ta wahtis neiu näkku nagu hirmutisele, õudusele, millest ta aru ei saanud.

Siis loobus Käte naermast. Uga halastu jeta pilge tuikas ta patuse suu ümber, kui ta wiimase kahessa kuu palawale lepingule lõpu tegi:

„Nii siis, mu armas pois — pika kõne lühike mõte: Sa oled walmis — mis? Wõimalik, et see sulle on tähtsaks põhjuseks pikale reisile minna mulda. Uga mis õigus sul on mind kaasa kutsuda — sellest ei saa ma aru —“

See ei ekkitanud teda, et kohtumus Käte südameta oleku pärast Werneri näo kohutatwalt krimpis kiskus.

„Sa unustad,“ jätkas tüdruk, „et minu seijuford sinu langemise läbi ei muutu. Meie ühine elu maitsmiseks: sinu kapitaal on kadunud — oma kapitaali wotan ma ärist tagasi, et seda tulewikus paremini kasutada. Voilã tout —!“

Wäljas helises kell kui pöörane.

Werner tormas rusikasätel Käte kallale. Kui ta temast tahtis finni kahmata, tundis ta käed jälkust tema ees nagu ussi ees.

Kõik wiha kustus häbis oma määritud mehise ees.

Seal ütuti uks lahti.

„Werner —!“

üks kahwatanud naine langes ta rinnale. Ta wana teenri kiirus kaju wärises ufjercami wahel.

Siis ei näinud ta enam midagi muud, peale selle mureliku, pisarateist nõwetawa näo, mis talle suurist, meeleheitlikkudest filmadest kirjades otse wahtis. Ja tal oli, nagu ei oleks ta weel iial nii rikas olnud kui sel tunnil . . .

Dollarid.

Ameerika Saksja kirjaniik Erwin Rojen.

Lustilik seltskond oli pisut waitsemaks jää-
nud, nagu seda tihti ette tuleb niihästi New-
Yorgi lustilikus seltskonnas kui ka mujal, kui
kõik uemad naljajutud westatud, kui kõigil
juba tubli mint peas on ja asi hakkab igawaks
minema. Kõrtsimees, kel weel alles hiljuti
palju tööd olnud wiinade segamises ja wala-
mises, nõjatas leti taga wiinakapi najal ja ae-
gutas. Jutt soikus.

Müüd nägi Billy, wäike kõrtsi omanik
Broadway ja 5 avenue nurgal, et psüholoogi-
line filmapilt oli kätte jõudnud. Billy oli
New-Yorgi mees ja tundis asja. Müüd pidi
ta midagi üsna uut, midagi üsna lustilikku
toime panema, muidu läks kogu lustilik selts-
kond koju ja isjetulek wett wedama.

Uga Billy tundis asja. Ta muigas. See
mäte oli tema poolt tõesti suurepärase. Ta
mõttis laua seest täpselt sinna passitud puutli-
kisele wälja, mis elektri traati warjas, aetas
juure tšinkwaagna selle peale ja täitis waagna
pikkamist weega.

"Mis sina teed, Billy?" küsis keegi küla-
line.

"Seda näed koke, poeg", naeratas Billy.
Ta läks pikkamisi leti taha rahakassa juure,
mõttis sealt tuluue särawa kahetümnedollari-
lise kuldraha ja tõstis selle keltiwalt üles, enne
kui ta selle waagnasse lastis kullkuda. Kuld
kõlises wõrgutawalt. Billy aga keeras warg-
jelt elektriwoolu lahti.

Kogu seltskond oli saanud uudishimulikult.
Taheti teada, mis triif jee jälle on. Kas raha
ka tõesti kuldraha on?

"Muidugi!" ütles Billy.

"Eht kuld??"

"Muidugi! Meie õnnistatud maal walit-
seb ainult rahaseadus. Muidugi on raha õige
ja eht. Katskümmed dollarit kullas, herrad!"

"Ja waagen? Ja wesi? Ja nali?"

"Pst, lapsed!" hüüdis Jact. "See on süm-
boolne. Billy tahab tähendada, et raha ei
leidu mitte üksi tänawalt, waid ka weest. Tal
on tuline õigus. Olete küllalt Billy wiina joo-
nud, et oskate ta sümboolikust lugu pidada!"

Noored läksid naeru pärast otse kõweraks.

"Herrad!" seletas paremees Billy. Olen
täna kummalises andjatujus. Olen ülbse hea
mees. See kuldtükk on selle oma, kes teist
ta weest oskab wälja wõtta. Lihtsalt wälja
wõtta. Mii odawasti ei ole weel ial keegi
katskümmed dollarit teeninud. Uga."

"Ahaa!" hüüdsid nooredmehed.

"— aga kes katset tahab teha, peab kõigile,
kes siin koos, napsu wiina ostma. Lühibalt:
nii mitu napsu kui teid siin on ühe kuldraha
eest! Kes algab?"

"Kuule, Billy", ütles Jact, "sina ei ole weel
kaugeltki ainus pärl merekalbal. Ei ole ka ai-
nus kawalpea New-Yorgis. Meiegi oleme
kaswanud siin. Meiegi oleme midagi kullunud
elektrilööstdest! Sellepärast ära muiga nii
üleolewalt, Billy, mu sõber. Uga katsetada wõi-
me siiski. Mis maksab rida napsusid?"

"Seitsekümmend tsenti."

"All right. Raf' kaita!"

Jact kääris käiksed üles, hoidis oma pare-
ma käe filmapilgu waagna kohal ja kahmas
kähku kuldraha järele, mis waagna põhjas sä-
ras. Ta sai hirmja elektrilöögi. Nagu usfist
nõelutud kargas ta tagasi!

"Jact, Jact!" hõiskasid ta sõbrad. "Miks ja
siis nii kiinitseb? Uega on ju!"

Jact ahmis õhku.

"He—huu—well", ütles ta lõpuks otustata-
walt; "usun, Billy, et ma su kulda ei tahagi
saada. Ah nii wõid selle omale hoida. Sina
ei ole ju ka weel miljonäär, Billy! Üleülbse
käib see kõlbluse wastu. Tarwis on raha tee-
nida nii, kuidas kord nõuab, aga mitte nii ker-
gel kombel" (teda takistas pörgulik naer).
"Ei, mina ei taha sinu raha saada!"

Keegi teine tegi katset. Uga see mees pol-
nud nii filosoofilise loomuga. Otsie indiaan-
laselikult mõirgamisega pörfas ta tagasi:

"Hu, hu, piha St. Patrick. See on kan-
geim wesi, mida ma ial olen näinud. Selles
peitub 50 dünamos ja terve aurumafin...
Mis ja arwad, Billy? Weel kord? Ei, oled
wäga armastuswääriline. Tänan! Kas ar-
wad, et mõni tänawalamp olen?"

Kõik tegid katset. Uga ükski neist ei taht-
nud dollarid saada. Kõik loobusid tänades.
Kõik nad leidsid nalja suurepärase olemat ja
naerjid laginal. Billy aga naeris kõige enam.

Seal liginex üks neist noortest meestest, kes
kõik see aeg waitfult eemal istunud, ja küsis
alandlikult, kas tema ka kord tohiks katset
teha.

"Muidugi", kirjendas Billy. "Muidugi!
Me wõime weel palju korda juua. Lõbuga!"
Noormees maksis ringi eest oma 70 tsenti
finni.

"Kas pean kindad käest ära wõtma?" kü-
sis ta.

„Mis jaoks?“ naeris kõrtsimees pilkavalt. „Kinnastega või kinnasteta, see on üks kõif, üks kõif! Ohuke kindanahk ei tähenda minu toreda elektrivoolu ees midagi. Terwis! Elektrijõu ülesleidja elagu!“

„Kui siis jaan kuldtüki omale, kui ma ta wälja wõtan?“

„Muidugi.“

„All right —“

Noormees pistis õige ettevaatlikult sõrmeotsad wette ja tõmbas nad siis nagu kottudes tagasi. Kõrtsimees ja ta kogu seltskond naerfid laginal. Siis lükkas noormees käiksed üles, pistis käe wette, wõttis kuldraha ja pistis selle rahulikult taskusse...

Billy oli keeletu. Kogu seltskond oli keeletu.

Billy wahtis keeletult westitaskule, kuhu ta kuldraha, t e m a kuldraha, kadunud. Ohmatas paistis ta näost. Siis tuli talle mingi-jugune mõte. Kuttu pistis ta ise käe waagnasse, et — et jeda karjatades tagasi tõmmata.

„Piha New-York, wool on ju veel sees!“

lijendas ta wihajelt. „Teie, noormees, kuidas Te jeda tegite?“

Noormees jäi rahulikult. Piikamisi, üsna piikamisi tõmbas ta kinda paremast käest. Selle alt tuli nähtawale midagi mustendawat ja noormees ütles tõsijel näol üheainja sõna:

„Kummifinnas!“

Pilkaw naerulagin kõlas kõrtsimehele kõrwu. Ta külalised tantsijid löbu pärast — see ei olnud enam naer, see oli mõirgamine. Jakk wõttis nooremehe kaela ümbert kinni.

„Tom!“ hõiskas ta. „Armas Tom, hea Tom, peen Tom! Do, naeran enda jurnuks... Billy, Billy, kuule ometi, Billy! — See Tom siin on installaatöör elektriwabrikus — oo mu õnnis tädi — seal kantakse töö juures kummifindaid — oh, ma naeran enda veel jurnuks — need isoleerivad kõif käielikult — oh Zumal, Zumal, Zumal — need olid tal taskus — oh piha Patriid — sina, Billy, on jul veel mõni kuldraha??“

„Miijugune kaabakas!“ ütles peremees Billy wihajelt.

Killud.

Portugaalst kirjanik Serpa Pimentel.

Kuulsus on elaw ainult sellele, kes elab ja töötab ja edasi püüab, aga furnutele on, nagu mõitlus ja häda, ka kuulsus furnud.

*

Naised, kui nad ei waleta, lepiwad poole tõega.

*

Löödud koer põgeneb, kui kepi warju näeb.

Ameerika naiskelm.

Ameerika kirjaniku Miriam Michelson'i romaan.

3

Miks?

Seda küsis ta ka, niipea kui üksi jäime.

„Küll wiist, et mulle veel kord oma huwitawat küllaskäiku teha, preili — Omar, eks? Hea küll... ütlege, kas ma Teie heaks midagi ei või teha? Kas Teil sellest elust ikka veel himu täis ei ole?“

„Aidate Tom jälle wangikojast wälja.“

Ta raputas pead.

„Olen Teile liig hea sõber selleks, et Teile niipalju paha teha.“

„Mulle ei ole tarwis sõpra, kes ka Tomi sõber ei ole.“

Müüd mistas ta rewolwri käest ja winnas enda istukile, nii et mulle wõis näkku maadata.

„Mis Te selle narri küljes ometi head leiata?“

„Mis on Teil sellega asja?“ ütlesin ma ja pöörsin minema.

„Minul. Minul muidugi mitte midagi — minul, „sel wiletsal nõul, mis ju saamisel lõhes.“ Aga ütlege mulle — kui Teie-jugune neiu üldse oskab tött rääkida — mispärast wiitaitate, kui see nadikael Teile pilkudega käsu andis, mind tappa?“

„Kust Te jeda teate?“

„Kust? Peeglist. Waadake kord sinna. Wõisin Teie nägujäd tähele panna. Mispärast wiitaitate — mispärast? Kui Te minu wastu jädetki tänulikust tunnete, laps, siis ütlege mulle tött!“

„Seda ütlesite praegu ise.“

"Mis?"

"Noh, rääkijate nõust, mis ju saamisel lõhes — lugesime sellest hiljuti koos."

Ta kahvatas ja wajas patjadesse tagasi. Tom ja mina, me olime temale küll pijut liig erutunud olnud.

Tead, mul oli tõesti kahju, et ma talle jeda olin ütelnud. Aga õigem ta ju on. Kas oli ta oodanud, et ma talle ütlesin, ta on suur ja tugev ja tore — nagu Tom?

Jätšin ta lamama ja tegin, et minema jain. Aga mõtle, Mag, parajasti kui Burnett ilmus mind wälja jaatma, nägin Latimeri woodi kõrwal oma wana sinist shaketti särawate nõõpidega, oma paashiriideid, mis ma majapidajanna tuppa oli jätnud, kui temalt endale pühapäewariided laenasin. Shakett rippus toolitoel ja selle kõrwal wäiksel laual seisis suur raamat, mil igal leheküljel pilt on. Raamat oli lahti ja nimelt sealt leheküljelt, kus seisis jaln, mis mulle herra Latimer wiimati oli ette ütelnud:

"Kui tihti saab kuu särama siin weel, kuid ü h e teel, ei enam t e i s e teel!"

Neljas peatükk.

Ei — ei — ei! Ma ei hädalda sulle enam midagi, Mag. Pane tähele, mis mul sulle nüüd on jutustada!

Kas tead, kust ma eile tulin, kui Trohonji aknast mööda läksin ja sulle pead noogutasin, kui ja seal istujid, juuksemeeepudelite wahel, mähitud pikkadesse, lahti lastud punastesse juukstesse?

Wäitse kawalate filmadega adwokaadi büroost. Mu meelolu oli hirmus. Mul oli tunne, nagu oleksime Tom ja mina paar kärbsed, kes jalgadega on sattunud kleeiwasse olulusesse — ja sealt enam lahti ei saa — tema seadusest ja adwokaadist, ja mida enam ma tiibadega jabistasin ja endid käänasime ning wäänasime, jeda enam tegime enestele haiget ja jeda rutemini pidime wõitluse lõpetama.

Ah, need wäikesed adwokaadid oma kumetunud nägudega, kes elavad waestest Tom Dorganidest ja Rance Oibenitest, kes ei tea, kust peawad raha wõtma! Ta filmitseb mind oma wäikeste punaste filmadega ja arwab dollari-tes wälja, mis ta küll Tomi heaks wõiks teha.

Ta siis ütleb ta hinna.

Kui ma suurest kaubamajast Trohonji kõrwal mööda läksin, pidin tähtmatult selle peale mõtlema. Läksin siis ja mu sõrmed sügelesid räbalate järele, mis seal wael, meeleheitlikul tüdrukul kõikjuguuste siidriiete ja pitsiwanduste näol näost mööda lendab.

Kõige naljakam asja juures oli, et ma jeda

kõik ainult Tomi ja mitte enese pärast igatsesin.

Ei, tõesti, Mag, ehk ma küll kõige parema meelega kõik, mis nägin, oleksin silu alla piltanud — ainuiski tükki ei oleks ma alles jätnud; oleksin need räbalad lihtsalt kobe panti pannud, et oleksin saanud adwokaadile raha anda.

Mitkua kui Tom kongis istus, oli mulle ükskõik, misjuguine wälja nägin — minupärast nii wana ja inetu ja kollane ja kui see daam, kes seal minu wastas letil pitsiwahtu tuhnis.

Kõik need mõtted murisesid mul peas, kui äkitselt nägin —

Sa tead ju, inimesel peawad olema osawad sõrmed, terawad filmad ja tugewad närwid, kui ta tahab ühest niisugusest kaubamajast kaubaga nägemataalt pääjeda. Wõi ta peab asja hoopis teisiti toimetama. —

See daam algas teisiti. Ta wõttis pitsi — juur krae oli see, peen kui ämblikuwõrk, nagu eiekudest kudunud pilt — wõib ju umbkaudu arwata, kui kallis see oli, kui, tead, Donthy mulle selle eest wiisteistkümmend dollarit andis.

Ta wõttis ta hoolega kätte, nagu oleks ta leidnud, mis otsis. Siis wõttis ta oma kuldsest käsitotist pitsiproowi ja hoidis proowi ja krae just oma wäikeste pilufilmade ees, filmitjes neid mõlemaid lorgnette'i läbi, mil smaragdi-dega ilustatud käepide, rebis ja kobas jeda nagu inimene, kes teab, et tema ees midagi head on ja mispärast ta hea on. Siis kahises ta ukse juurde, et pitsi weel kord walge käes waa-delba, ja — Mag Monahan — läks sellega lihtsajalt kauplusest wälja!

Ta oli wähemalt juba seesmisest uksest wäljas, kui ma talle olale patjutasin.

"Wabandage, armuline proua", ütlesin ma oma kõige suurtsugusema häälega, Mag.

Ta ajas enda kõrgilt sirgeks. Ta oli wäike, kõhetu muumia, siidis ja sametis, aga sügawal ta wanas kehäs pidi ometi weel puhkama hea olluse allikas, mis weel tarwitamata oli.

Ta seisis waikselt ja filmitjes mind sõnalaujumata.

"Pits. Teie ei maksnud selle eest", ütlesin ma.

Ta lihinägelised filmad pöördusid minu näolt pitsikraele. Ta kollane nagu kahwatas.

"Sumala pärast! Ega's Te ometi ei arwa —"

"Olen selle äri jalapolitseinik ja —"

"Aga —"

"Pst! Meie ei tee siin heameelega kära niisuguste asjade pärast, ja Teie ei oleks see küll ta armas —"

"Kas teate, kes ma olen, preili?"

Ta otsis midagi käsitotist ja andis mulle kaardi.

Püha pimpam! Mõistata, Mag. Ei, seda ja ometi wälja ei arwa, armas Mag. Sa ei tunne ju ka suurtsugu seiltskonda nii kui Nancy Oldeni.

Mrs. Mills D. van Wagenen

Aga, Mag! Häbi sulle, et ta isegi suure riigi piiskopi nime ei tea — jah, et sa ei tunne seda wäikset fidurat piiskoppi, kel wäike, hall habe, mahedad filmad, kõige parem süda ja — noh, minu piiskoppi, Nancy Oldeni piiskoppi! Ja see oli tema proua!

Lollus, Mag! Muidugi mitte. Piiskopi proua põeb kleptomaaniat; õiged poemargad on ainult parandusmaja tüdrukud.

„Ma tunnen herra piiskoppi, proua van Wagenen.“ Kuidas ma teda tundsin, seda ma muidugi ei ütelnud — lugu ei oleks talle wähe-matti nalja teinud. Ka tema oli minu wastu wäga hea. Aga tema oleks nüüdki esimene, kes mulle minu kohust meelde tuletak. Tema pärast tahan kõik wõimalikult wäiksest toimetada. Aga Teie peate mulle järele tulema, muidu pean Teid arretereima.“

Ta tõstis wärisebed käe üles. Waene, wäike, wana hirmutis!

„Sumala eest! Minult seda mitte. Kõik põhjened efitusel, mida ma kohe wõin selgeks teha. Ju aastaid oisjini pitsi, mis selle proowi-ga kokku käib. Oisjin ta Maltast — kui Mills ja mina — pulmareisil olime. Kui ma seda nüüd letil nägin, olin nii rõõmus — ma ei mõtelnud sugugi järele — tahtsin ainult walge käes selgusele jõuda, kas ta ka täiesti täpelt minu proomile wastab, sest mul on wilets nägemine — ja kui Te minuga hakkasite rääkima, tuli see mulle ülbse jälle meelde, et ma pitsi tõesti olin maksmata kaaja wõtnud! Teie peate ometi ise aru saama“, kaitstes ta ennast ärewalt, „et mul tarwis pole warastada. — — Ega Te ometi ei usu, et mina — ah — et mina — sellega ei saa ma ju iial hakkama. — Palun, laske enesele nüüd selle eest raha anda —“.

Sa ei tarwitse nii pikawalt naera, Mag Monahan. Ta rääkis tõtt — seda ei saa muuta. See häalest ära, wirisew hää ei wõinud walelada. Tahtsin talle parajasti armastus-wäärilijelt luba anda raha maksamiseks — muidugi oma hea sõbra piiskopi pärast — kui ühe ülewaataja pill minu peale langes.

„Kui minuga tuleksite ühte riidepanemistuppa, proua von Wagenen, siis sean Teie krae heameelega forda“, ütlesin wäga waljusti. Ja siis sojistasin talle: „Saan wäga hästi aru, muidugi, aga teised wõiksid teifiti arwata. Ja juuri ülewaataja saab komisjoni iga asja pealt, mida ta ajalehtedele —“.

Ta kiljatas, just nagu kõhn wäike lana, kes

kollase koera eest põgeneb, ja me istusime listi, et teisele korrale jõita.

Waewalt olin wäikse riidepanekutoa usse finni pannud, kui ta pitsi juba minu kätte ulatas.

„Olen järele mõtelnud“, ütles ta, „ja annan Teile pitsi parem tagasi. Ma ei taha te-da. Ei wõi teida enam näha. Ta nägemine on mulle piinlik ja erutab mind. Pits ei tee mulle enam rõõmu. Pealegi — pealegi on see mulle nüüd õiglaseks patuhetsemiseks, nüüd, mil ma ta aastate järele leidsin, et teida ei o-s-ta. Ega päew saan ma silmitsema omas kogus kohta, kuhu ta pidi minema, ja enesele ütlemä: „Maria van Wagenen, olgu see sulle hoiatuses. Waata, misjugukses hirmsasse seisukorda inime-ne oma ilmalikkude kirgede tagajärjel wõib sattuda ja mis ahnus teeb! Annan raha Mill-sile heategewaks otstarbeks ja tihihoht minu kogus peab igawesti tühjaks jääma!“

„Mis kasu sest on?“ küsisin ma kohmetult, kuna krae üsna peenelt kokku rullisin.

„Teie arwate, mina ei peaks ennast pahade tagajärgede käest päästma, et ma õpetust ja karistust olen ära teeninud — mitte et olen warastanud, waid et olen ilmalikkusesse asjadesse süwenenud. Wõimalik, et Teil õigus on. Sellest näen, et Millsi juhatusel ja ta kõlbliljel mõjul olete olnud. Kas ta küll nõuaks — kas ma küll — ja jah, usun, tema nõuaks seda. Oh Sumal!“

Üks müüjanna pistis pea usse wähelest sisse.

„Wabandage“, ütles ta, „arwasin, et tuba waba on.“

„Oleme prowmijega kohe walmis“, wastasin mina armastuswäärilijelt.

„Jääge!“ Piiskopi proua pööras tema poole ja tõstis oma wäiksed, wärisewad käed üles. „Ja ärge mõistke mind walesti. Asi wõib ju Teie arust ülekohtune olla, nagu see noor neiu ütleb, aga kui minu seletust tähelepanelikult jälgite, weendute Teie, et see muud ei olnud kui üliagarus — laiduwäärt mõtete lahkuolek, waewalt himupatt, aga mitte sugugi kuritegu. Tunnistan Teile —“.

Ei, hea, laitmata hinge õrn südametunnistus! Ta andis enda täiesti ise ära. Ja wael pahem — andis ka minu ära. Nägin müüjanna imestawat nägu. Ta oli suur neiu, tugewalt puusjadega, kõrge rinnaga ja suure peaga, ja nägi omas pikas mustas kleidis wälja nagu parandusmaja tüdruk, kes eestseisjanna kuu ära warastanud, et „peent daami“ etendada. Mina pugessin piiskopiproua selja taha ja üle tema pea täppisin ma enesele tähendusrikkast otjasehjele.

Müüjanna mõistis. Aga ka piiskopi proua; sest ta oli ümber pöörnud ja mind näinud.

„Teie ei peaks mind mitte minu enese ja selle eest, mis teeninud olen, päästma“, ütles ta. „Olen täies mõistujes, nagu seda iegi teate, ja Teie ei tee mulle sellega mingijugust meelehead, kui katjute wastupidist muljet avaldada. Mina nõuan —“.

„Peremeest näha“, ütlesin ma. „Seda võib ju proua van Wagenenile lubada, eks? Minge selle daami jeltis, proua van Wagenen, mina järgnen Teile kaubaga.“

Ta tegi seda, wagtalt kui tall, alataja wärikses, aga õnneks kõil segamini — minu õnneks.

See andis mulle aega ühest riidepanemistoast teise lipata, pits warrukasse peidetud. Wiimaks jõudsin listi juurde ja sealt tänawale.

Tead, Mag, kuidas ma enesele taewast ette kujutan? Seal võib mististi alati jaagiga ära kaduda, ja aeg seal on arwatawasti ikka üks minut, niipea kui hea jaak on saadud.

Kas ma rõõmu pärast loll olin? Peab arwama. Olin nii joobunud tagajärjest, et heameelega oleksin midagi suurt ette wõtnud. Ja parajasti kui ma enesele midagi dige suurt ette kujutasin, tuli ta minu poole juure ülewaataja kujul!

Ta oli kübarata ja wahtis wiiekümnele poole korraga. Aga kes tahab Nance Oldenit kinni püüda, peab oskama wiiekümneühel poole wahtida. Ma jooksin lähema maja trepist üles ja helistasin. Ja kuna ma listis üles lendasin, nägin suurt ülewaatajat mööda ruttawat; ta oli minu jäsed kaotanud.

Pois lastis mu ülemisel korral wälja, ja kui list jälle oli alla sõitnud, ronisin katusele. Seal ülewal oli tore olla, nii kõrge ja wäikne, ja minu all särased linna tuled.

Seal wõtsin oma ilusa pitsikrae wälja, sidusin ta enesele kaela ja jooksin, et ta omale wõitfin jätta, wõi et mul wähemalt peegel oleks, et ennaft selles üks kordki imestada, kui minu pilk naabrimaja aknale langes.

See wõis mulle wäga hästi peeglikis olla, sest tumerohelised eesriided olid ette tõmmatud. Aga kui ma eesriideid tuules nägin liikuwat, siis unustasin krae täiesti.

Nii on lugu, kui inimene mõrda aetakse; wäike rõõmloom, adwokaat, oli mulle nii peale kinnunud, et enam ei teadnud, mis teha. Silmitsefin akent ja mõõtsin mõttes kaugust, mis üles pidin ronima, kui tahtsin sinna jõuda — naabrimaja oli ainult ühe korra wõrd kõrgem sellest, mille peal seisin, nii et tema ülemine kord peaaegu ühel kõrgusel oli katusega, kus seisin. Silmapilk otjustasin kas midagi ette wõtta, mis Tomile kasulik, wõi ise wangikotta rännata.

Sellepärast oli mulle see siis ka kaunikesti ükskõik, kuhu läbi akna sattusin. Ja võib olla just sellepärast, et see mulle üks kõik oli,

sattusin pimedasse eeskotta, kus midagi ei olnud.

Minu meeleolu oli nagu printsessil — printsessil Nance Oldenil — kes tulnud oli nõiaunes uinuwat printsi äratama; mõnda, mõnda narri, kel kräjujuuksed nagu Tom Dorganil ja riided nagu mu sõbral Latimeril Brooklynis.

Kas oskad enesele ette kujutada, kuidas ma seal seisin, nagu kurg ühel jalal, walmis ennaft kõige wähemat krabinat kuuldes ära peitma wõi plehku panema?

Noh, aga kröbinat ei kajanud. Kõik jäi waikeks ja mina muidugi käre ei teinud.

Üsna taja, nagu Molly minema hülis, kui ta wärdjas on magama jäänud, läksin ühe lah-tije ufje juurde.

See oli elutuba, täis tubakahaiju, raamatuid ja paberid. Ja ei kusagil nõiaunes uinuwat printsi — wõi kedagi teist elawat olemust.

Loll laps! Kas ja ikka weel pole aru saanud? See oli poisimehe korter, poisimees aga oli wäljas, ja Nancy oli kogu korteri omanik.

Oleksin dieti pidanud oma kaardi lauale istkama, muidu ei teadnud ta ju jugugi, kes teda oli äratada tahtnud, aga kui ma kodust wälja tulin, ei olnud mul mõtet olnud külas-täitü teha. Sellepärast tahtsin ühe tema omadest enesele mälestuseks wõtta — ja mis mulle weel näitas kasulik olemat.

Seal olid piltilusjad kirjud särgid, mis heameelega oleksin Tomile kaasa wõtnud, ja kirjud ning ühekarwalised ülifonnad. Aga mina otstsin midagi kerget, wäikest, krabisewast kollasest wõi rohelistest paberist, mil armud peal.

Kust ma teadsin, et tal midagi oli? Aga, Mag Monahan, wõiks arwata, et sa piiskopi ringkonnast pärit oled, nii lollits teed enda!

Natukeje aja pärast pidin tule üles wõtma — tuba oli liig pime. Mina tuld teiste elukorterites dieti heameelega ei näe, ja kui kedagi kodu ei ole, weel dieti mitte. Aga magamistoast polnud midagi leida, peale paari pärknõõbi. Need pistsin taskusse ja läksin siis elutappa tagasi.

Minu pilk langes kirjutuslauale. Ah, Mag, ta oli täis kõige ilusamaid päewapilte — toredate naisnäitlejate ja naistantsijate päewapilte. Mahagooni kirjutuslaud paljude wäikeste laekatega ja ruumika kõrwallaekaga. Wwasin kõit sahtlid.

Paberid seal sees küll oli, aga need olid triikitud ajalehesõiked täis teatriasju.

„See ei kõlba haikalale-adwokaadile sõbdaks, Nance“, ütlesin enesele ja andsin kõrwallaekale kärjitu müksu.

Ja pidin siis waljusti naerma.

Wispärast?

Sellepärast, et laekas müku läbi nii kaugele lendas, et alt jalajane rahapeja nähtawale tuli, mida ma nii hoolega olin otsinud.

Raskkummend — nelikummend — ruuskummend — jadaümme — jadauuskkummend — kaksjadaümme — kaksjadauuskkummend — kolmjadaümme!

Kolmjadaümme dollarit, Mag Monahan, kolmjadaümme — ja Nance Olden!

„Hurraa!“ jostastasin ma.

„Kurad mõtku Teie hurraa!“ kajas minu tagast.

Pöörjin ümber — rahad kukkusid mul käest maha põrandale.

Boisjmehest prints oli koju tulnud ja oli wacst printsesi, kes teda unest tahtis üllatada, nüüd omalt poolt üllatanud — kuigi mitte unest.

Glubus ta just ei olnud — juur, paks mees, muista mokahabemega.

Ta käsi olal hoidis mind kõwa pigistusega, aga ta pill, mis läbi prilliklaaside tuli, hoidis mind wrel kõwemini.

Ma pann'n kästwarred kirjutusklauale ja peitjin näo.

Wangis! Nancy Olden!

Tabatud wärskelt teolt ja mitte kõige pise-matti walet käepärast.

Ta mõttis rahapaberid üles ja pistis taskusse.

Siis mõttis ta telefoni kuuldetoru lauast.

„Halloo! Spring 3100 — palun. Halloo! Ülema büroo? Siin Obermüller Standard teatrilt. Palun, jatte mulle üks ametnik warasti kinni wõtma, kelle ma siin omas korteris kinni püüdsin. Jah, õige, tänawa nurgal. Pean teda kinni hoidma, kuni tulete? Muidugi!“

Ta pani telefoni käest. Mina tõmbasin pärlnõõbid taskust.

„Wõtke siis juba needki“, ütlesin.

„Liig armastuswääriline, kuna ometi teate, et Teid läbi otstakse. Aga sellegipärast wõite nad mulle anda. Need pidid küll wiist — temale — olema? Kas olete muidu veel midagi wõtnud?“

Raputasin pead, ilma et oleksin tõrkunud.

„Temale!“ See kõlas poolenisti kui naer, poolenisti kui pilge. Ma wihtasin teda selle naeru eest, kuidas ta seal istus, tooliga tahapoole upitades, põiblad warrukaantudes. Tema selged, läbitungiwad silmad puurisid mu wiletsusse näkku. Mõtlesin adwokaadi peale ja kuidas ta nüüd waele Tomiga ümber käiks, ja äkitselt —

Ka sina oleksid wingunud, Mag Monahan. Siin olin ma nüüd wangis! Wite minuti pärast oli politseinik siin, Tom takuures, mina

tribulises — see polnud ilus pilt, ja ma kaotasin julguse.

„On Teil häbi?“ küsis tema kergesti.

Noogutasin pead. Mul oli tõesti häbi.

„Rahju, et Teil häbi ei olnud, enne kui jia siise murdsite.“

„Miks, kuradi pärast, peaksin siis häbi tundma?“

Õkas tema hääles oli mu terweks teinud. Bijaraid pole ma iial pikalt walanud. Sellepärast ajasin enda piisti ja filmitsesin teda wihajelt. Tema wõis mu politsei kätte anda, seks oli tal õigus, aga pilgata ta mind ei tarwitjenud.

Märkasin pilgust, millega ta mind filmitses, et ta mind siamaani weel korralikult ei olnud waadelnud.

„Noh“, ütles ta, „ja mispärast, wõtaks kurat, on Teil siis waja nüüd häbi tunda?“

„Et enda lastsin kinni wõtta, sellepärast!“

„Ah nii!“

Ta upitas enda tooliga jälle tagasi ja naeris tasakesi.

„Ja oma käsitöö pärast Teil häbi ei ole?“

„Ei; kas Teie oma pärast häbenete?“

„Noh — see ei ole ju ometi seejama.“

„Seda ma ometi ei tea. Teie tegewus — olgu see mis tahes — seisab arwatawasti samuti kui kõigil teistel selles, et wõtate, mis wõtta on, ilma et wangi sattuksite. Selles seisab minugi tegewus.“

„Selle wahega, et mina selle eest ei tarwitse wangis istuda.“

„Seda ma näen — wähemalt siamaani weel mitte.“

„Olge mureta, sinna ma ei jattugi. Wõlawangistust enam ei ole.“

„Wõlawangistust?“

„Olen teatri direktor, mu laps, ja mitte trustis, see tähendab teiste sõnadega: et mees, kes ujuda ei oska, üle parda õn kuffunud.“

„Ja kui upute —“

„Ütlete seda nii hõjates, nagu oleks Teil jest filmapilgust hea meel.“

„Kui Te ise tunnete, et nüüd kohe wiimast korda wee alla wajute, ega Te siis mulle ometi ei taha luisata, et Te ka siis mitte niijuguse — ölekõrre järele ei kahma.“

Tähendasin lastise afna ja kirjutusklauda peale, kust paberid olid wälja kuffunud.

„Ei tule mul unesti meelde.“ Selle juures raputas ta pead ja hammustas oma wal-

gete, terawate hammastega sigari otja läbi. „See on ära jõlebatele ja lollidele. Minul aga on enesest lugupidamist. Narrid mulle ei imponeeri.“

Ta pani sigari põlema ja pahwis mõned korrad õhku; siis waatas ta kella — kõiit nit

külmavereliskelt, nagu ootaksime momenti, mil ta mind tahaks lauda saata. Ah, kuidas ma teda vihkasin!

„On mitte ainult kõige targem aus olla, jee on ka ainus õige“, jatkas ta. „Edeu narr — mõi pean ütlema edeu naisnarr? Ei? Noh?, ärge seda pahaks pange! Mii siis edeu narr, kes usub, et ta targem on kui terve muu, kõgenud maailm, kuulub luku ja riivi taba, sest ta selleks liig rumal, et tohiks wabalt ümber jooksta. Juba umbes wiistuhat aastat pan-nasse niijugused inimesed kinni, et neid kahju-taks teha. Ja sellest hoolimata jünnib iga aas-ta, iga päew, jah iga tuud mõni uus idioot, kes ennaft targemaks arwab kui kõik ta eel-käijad, kelle wastu imewal lapsel weel hiigla-mõistus on. Wiistuhat pikka aastat, kõgemus-riikast aastat ei ole neid walemoraalimehi weel mitte juutnud targemaks teha. Tuleb rida ku-ritegelise weiderdaja numbri kätte, siis hüppab ja kargab ta maneeshi ja teeb ikka jälle neid-samu wanu wigurid. Ta arwab neid uuteks, sest et ta ise alles roheline on. Siin ma olen,“ kirjendab ta, „mees, kes teid kõiki saab petma. Seda on ju teisedki katjunud. Need istunud wangis mõi on wangitoja õue maetud. Aga nüüd pange tähele — nüüd näete midagi!“ Mii siis meie paneme tähele ja mõne wiiru-päraft asetame ta tema seltsimeeste hulka, wahi alla, mõrebage ümbritsetud lasteaeda, kuhu nar-rib, kes midagi ei taha õppida, ja mõlemast jooft sandid kuuluwad. Häbi!“

Ta puhus suitsu suust ja wiskas pea suitsu-pilwes tagasi.

Ma kargasin üles ja waatafin talle, kogu kehast warijedes, näkku. Sel filmapilgul oli mulle ükskõik, mis minuft sai. Ssegi Tomi unustasin. Balwetasin waikselt, et politseinik weel ei tuleks, ainult et mul weel aega oleks sellele mehele wastata.

„Teie olete ju hiiglatark! Wõite oma toolil tugeada ja mind pilgata, eks? Ja selle juures arwate ennaft ei tea kui targaks ja suu-rets ja wägewaks! Ja pole ometi midagi muud teinud, kui ühe noore neiu esimese nurja-läinud katse juures kinni mõtnud! Ja nüüd usute, et see on hiiglatöö? Arwate ennaft ko-letähtjaks? Suuuuu!“

Ma puhusin suitsu sama eneserahulolemisega õhku kui tema, vähemalt tegin seda nii. Tema aga laskus ettepoole ja wahtis mulle tarretult otša.

„Ja sellejuures ei tea Teie weel kaugektti kõik, herra direktor. Teie kuritegeline weider-daja ei hüppa alati mitte ainult sellepärast, maneeshi, et see talle nalja teeb. Ta teab seda samal põhjusel kui õige weiderdaja — sest et ta nälgjane ja jänune, wäsinud ja unine on, nagu

teised inimesed, ja sest et talle waja on toitu, riideid ja magamisajet. Ja et Teil liig palju on, sellepärast on meil liig wähe ja peame endid sel kombel katsuma aidata. Oh ei, Teie ei tea weel kaugektti kõik!“

Ühelt noorelt neiuft, kellegist Nancy Olde-nilt, wõiksite weel palju õppida. See wõiks Teile jutustada koduta jäetud laste parandus-majast, kuhu ta oli pandud, kui ta weel wäike oli, et teada, et lastel wanemad, kuni talle seda ütles üks punaste juukstega tüdruk, nimega Mag Monahan; ja siis oli ta üllirõõmus, et tal wanemaid ei olnud. Tema arwas, et kõik wäikesed tütarlapsed on kahwatud ja räbalates ja kõik wäikesed poisid on mustad ja täis plekke, sest et nende isad neil peaaegu filmad olla wäl-ja pigistanud. Ta mõtles, kõik naised olla na-gu parandusmaja naisülem, kes külastes tüh-ja tuppä tõi, kus me ilma mänguasjadeta män-gimine — uued, mustad meie hulgas wärskete muhkudega, ja wanad, puhtad, kelle muhud juba paranemisel, — ja ütles: „Siin tuleb üks daam, kes teid tahab näha, lapsukesed. Müüd jutustage, kui hea teil siin on olla.“ Ja siis waatas Mag, sõrm suus, toele oma tedretähe-lise näoga nii otša. Ta kartis alati, et see ta ema wõiks olla, kes talle järele tuleb. Ja wi-gane pois sirutas ennaft — nii — tegin seda talle alati järele, ja siis naeris ta teistega selle üle — tühjal põrandal. Ta lootis ikka penni. Ja mõnikord saigi ta selle.

„Ja pois, kel wäljalöödud film — ta ker-gitas alati oma pükse — nii. Ta oli alles hiljuti toodud ja tema jaoks ei olnud parajaid asju. Teie kae pani ta siis wigasele filmale ja waatas daamile nii otša. Ja kõige pisem pois, ah! Ahahah! — seda olekrite pidanud nägema. Ta kandis naisekuube, wana kleiti, mis minu tulekul oli mulle antud; pükse ei olnud, mis nii wäikesed oleksid olnud, et temale oleksid kõlwanud. Ta roomas alati nurka ja peitis oma näo — nii — ja siis wahtis ta üle õla; selle juures kõõritas ta, mis talle wäga weidra ilme andis. Waadake — Teiegi, Teie-gi peate selle üle naerma. Aga tema teha — juur Jumal! — kaetud suurte siniste plekki-dega! Ma panin siis piikese lapsetaime, mis asutufe ukse taha pandud, sülest ja sammusin daami juurde, peene, lahke, rikka daami juurde, kes taskurätikut nina ces ja lorgnette'i filmade ees hoidis — waadake — nii. Kuidas seda mõis mõita, teadsin selgesti. Teadsin, mis ta meilt otšis. Seda olin õppinud. Sellepärast tegin talle wäike kniisu — nii — ja kõige wä-gema lauluhäälega —“.

Trepilt kostsid rasked sammud — politseinik tuli! Selle olin jutustades täitsa unustanud. Wiibisin jälle parandusmaja pimedas katufe-

toas. Uskufin ninaga tundwat waeste lõhna — mustade, nõrlade, haigete waeste lõhna. Maitsefin jälle tangu pakjudest, waiketestest kausikestest, nagu need karuloos ette tulewad, mida Molly oma waiksele alati jutustab. Kuulfin tarkade waeste laste sumbutatud nuufsumist — need nutawad üsna tafa, et mitte lõõksid saada. Glasin läbi õõ, mil wõõrad, piimatud, mahajäetud lapsed esimest korda oma waikses moodis lamawad, uuestitulnud, kes raske luu-painaja all jellest und näewad, mis nendega sündis, enne kui nad ajutusje toodi, oma kāraga wanu elanikke aratades. Nägin maailma läbi wõreakna, nagu ma seda ejiti ajutusjes olin näinud, ja nüüd warsti jälle —

Waadake, Te ei tea weel kaugeltki kõik, herara direktor!"

Kiendasin seda talle näkku ja läkfin politseiniikule wastu, käed raudade jaoks walmis.

"Uga üht tean ma" — Ta oli suur mees, aga kārmas, ja filmapilk oli ta jalul ja seikis minu ja politseiniiku wahel. — "Ja terwes Ameerikas pole ainustki teatri-inimest, kes jellest kiiremini aru sai ja jellest enam oskas teha kui Fred Obermüller. Ja Teil on seda, laps, Teil on seda!.. Siin, politseinik, wõtke see oma waewa eest. Ma ei jaksanud meest ometi kauemini hoida. Ei tea, kuhu poole ta lippas; helistan politseile ja seletan kõik ära."

Nende sõnadega pani ta ukse politseiniiku taga kinni ja tuli minu juurde tagasi. Mina olin toolile kukkunud, sest ma tundsin jalus nõrkust ja mu põlwed wärisesid.

"Kas olete Vaudeville'is waikest tükki „Seategevus" näinud?" kiendas ta mulle.

Ma raputasin pead.

"Noh, see mängib leitudlastemajas. Siin on Teile kaart. Minge lohe sinna ja waadake seda. Kui ruttate, jõuate weel õigeks ajaks. Kui siis homme hommikul kell 10 tahate minu juurde büroosse tulla, siis tahan teid kord proowiühtlil ühe leitud lapse oja lasta mängida. Kas olete sellega nõus?"

Suur Jumal, Mag! Kas mina sellega nõus olin!

Wries peatiikk.

Kas on sul weel meeles eestseisuse daamide päew ajutusjes, Mag? Kuidas terve maja jalmitakist lõhnas, millega nad olid lagedaid põrandaid küürinud? Kas mõtled weel meie mustade kleitide ja walgete põlvede ja nais-ülema mesimagusa oletu peale ja selle peale, kuidas meie näob pärast seebiga pesemist läikisid? On sul see kõik weel meeles?

Noh, kes oleks iial mõetlnud, et Nance Olden seda weel kord ära kasutaks? Ja weel pealegi näitelawal!

Pean ajutusjutu lõpetama ja sulle parem

teatrist jutustama? Jah, näiteseinte taga on ka ainult tühjad seinad nagu ajutusjes, aga seal on midagi nägematut, mida ainult tunkalje — midagi wõlumat — näpistab ise oma käsiwart, kui tahad selgusele jõuda, et ja ei maga. Olen jellest päris uimane, ja kui ja mind wõiksid näha, siis ütleksid et ma näo teen nagu Molly laps, kui talle muinasjuttu jutustab. Olen waimustatud, Mag! Olen waimustatud! Mis ma teen? Jah, just sellepärast tahtsingi sulle ajutusjest rääkida. See on waikse ühejärguline näitemäng, lady Grayle kirjutatud, milles neli waestemaja tüdrukut ette tulewad, ja mina olen neist üks.

Lady Gray? Uga Mag, kuidas wõid ja loota iial edasi saada, kui ja midagi ei tea. Kuidas wõid ja nõuda, et mina sinuga läbi käiksin, õige, eht lady, nii eht, kui seda ühe lordi abikaaja iial wõib olla. Lord Harald Gray on õige lord ja lady on ta proua, aga — üks wilets waikse wärwuke kõigest hoolimata; mitte midagi rohem, olgugi et ta Gray jugufonna smaragde kannab ja kuulsat suur rooja briljanti peene keti otjas oma kordise kaela küljes ühes jooatooftidega tassib. Mõtke, Mag Monahan, see lady Harald Gray oli koorilauljanna — ilus koor wõis see olla, kus ta kaasa laulis! — kui ta lord Haraldid omale püüdis!

Sõia hoollega filmas Nancy Oldenit, muidu kuuled wast lähemal ajal, et — Siina teisrile mehetele on läinud — wõi Tom Dorganile, kui see jälle wabaks saab, see waene mehike!.. Noh, igatahes, Mag, kui juba niisugune kõhn, wilets waim ladyks on saanud, siis wõib tüdruk, kes kümme korda targem ja wähemalt kuus korda haritum on, — jah, meie, teatri-inimesed ei pane oma küünalt waka alla, meie wiskame enesetele ju isegi bukette kätte!

Kas ta hea näitlejanna on? Ura's nii rumalasti küsi, Mag. Kas ja siis aru ei saa, et Obermüllerile tähtjas on ainult ta tiitel, mida ta hiiglatähtedega kuulutuslehtedele trükkib. Tema mängib eestseisuse daami oja, kes tuleb waestemaja tüdrukuid waatama. Sellejuures esineb ta enam kui kuningataitar muinasjutust. Ta kleit sirab ja särab briljantidest ja juustes kannab ta krahwi krooni. Ta kõhnad käsiwarred on kaetud kulla ja briljantidega ja kaelas — ah, Mag, Mag, see rooja briljant! See sirab kui päiksepaistel kiirgawa purtskaerwu wee rooja. Ja pikk on ta — nagu minu põial — wannun seda sulle, Mag — wähemalt peaaegu sama pikk. Ja kuidas ta kiirgab, oo, kuidas ta kiirgab! —

Noh, wähemalt lasseb Gray küllalt dollarid Obermülleri kassasse hiilgada, sest Gray perekonnahe on teatrisedelil nimetatud, ja see briljant ongi teiste täht, kõige pealt.

Usti on nimeelt nii: lord Harald Gray on täiesti bankrott. Ta on waene kui Nancy Olden. Kas see pole naljakas? Aga perepõlve juweelid, need on tal eluajaks. Ara müüa ei tohi ta neist küll ühtegi, sest pärast tema surma langewad nad järgmisele lord Grayle. Sellepärast teenib ta enesele eluülespidamist sellega, ja et ta ennast ometi nendega awalikult näidata ei wõi, siis näitab lady Gray neid teatris. See toob talle nädalas sisse kakssada dollarit.

Jah — kakssada!

Aga mitte need kakssada dollarit ei ole, mispärast ma teda kadeestan, kuni päris haigeks jään; ainult rooja briljandi pärast. Kui ja teda näeksid, Mag, siis tunneksid minuga kaasa ja ja mõistaksid, miks mu sõrmed sügelesid, kui teda esimest korda nägin efinemat.

Tõesti, Mag, siramine ja säramine ta kaelas pimestas mind nii, et wahtiva publikumi hoopis unustasin — jah, unustasin isegi oma lambipalawiku.

„Mis Teid siis nii heidutas, Olden?“ küsis Obermüller, kui eesriie langes ja me kõik näitejeinte taha ruttasime.

Mul oli seljas must kleit walge põllega ja ma waatafin talle, alles kohmetu briljandi särast ja soowist seda omandada, näkku. Miisuguse briljandi eest, Mag, wõiks, usun ma, isegi inimene ära tappa!

„Heidutas? Kuidas nii — mis ma siis mitte ei teinud?“ küsisin temalt.

„Seep see ongi“, ütles tema ja riivas mind isearalise pilguga, kust ma ta pettumuse wälja tundsin.

„Teie ei teinud midagi muud, kui mis Teid kasti. Enam on küllalt statist, kes seda wõitwad.“

Unustasin briljandi filmapilguks.

„Teie olete siis efinud — ja — ja mul pole näitlejannaks andi?“

Enne kui ta wastas, wiskas ta pea tagasi, puhus suutäie juitfu üles lakke, just samuti kui mu finniwõtmise õhtul. See liigutus näis talle jälle meelde tuletawat, mis talle kõige efiti selle mõtte toonud, minust näitlejannat teha. Sest ta naeratas mulle näkku ja ma nägin, et see talle meelde tuli.

„Nah“, ütles ta, „ootame ära... ühes punktis olin ma täna õhtul igatahes efinud.“ Waatafin talle näkku.

„Teie olete hästi ilusam kui tooford arwasin. Mis Te mulle müüsite, ei wõi ju olla kõik kasitub.“

Ta tahtis mind lõuast näpistada. Mina aga põiklestin kõrwale, mispeale ta naerdes ümber pööras ja lauale läks.

Aga ta hiiudis mulle weel midagi.

„Ütelge, Olden, kas jääte iluduswõiduga rahule?“

„Noh, ootame ära,“ wastasin ma temale ta enese toonil.

Ma olin joobunud, täiesti joobunud, Mag, briljandi peale mõeldes! Mulle oli seegi ükskõik, kas Obermüller minuga rahul oli. Mul oli ainult üks soow — briljanti kätte saada — teda jahedalt ja hiilgawalt ja roosiliselt oma kaelas tunda. Ta on nagu päiksetõus, Mag, see tore kiwi. Ta on nagu wäike, selge, punastaw tiik. Ta on —

Kuidas wõisin ta kätte saada? Kuidas wõisin sellega pääseda? Nahaga, mis selle eest oleksin saanud, wõiksine Tom ja mina — kui ta jälle waba on — kogu eluaja külluses elada. Pariisis, kus suured kelmid signewad ja elawad — Pariisis wõiksime elada. Pariisis, kus, kui tangu peas ja „hästi ilusam ollakse“, wõib kogu maailma oma wäikse sõrme ümber mäsida!

Aga mõtle, kõigist neist meelitawatest piltidest hoolimata ei suutnud ma jallida mõtet — teda ära müüa. Mulle tegi see otse teha likku walu, et ta wõis kellegi teise oma alla ja mitte Nancy Oldeni oma. Aga ta ei olnud mul weel käes.

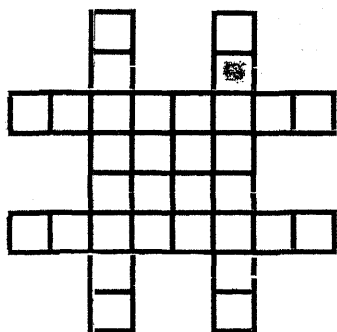
Grayl on ise oma garderoob. Ja tema laual — mis koos seisab suurest kummulipööratud kastist — seal, kus suur kolmejaoline peegel juweelid niivõisi paljundab, et inimesel suu kolm korda kangemini hakkab wett jooksema — seisab ta suur, hõbedaste äärtega juhtnahaft kast lahti — seni kui ta ennast riide paneb wõi riidest lahti wõtab. Muidu on ta alati kinni, lukus, ja ta ripub lordi enda wõi lordi teenri Tophami paremas käes.

Kuidas wõisin selle briljandi omandada? Siin oli Nancy Oldeni terawatel hammastel kõwa pähtel latki hammustada. Tahtsin ainult seda üht kiwi — ma ei ole ahne — Mag — Gray wõis kõik teised heameelega omale hoida — tumi rubiinidest ja pärlid, briljantiaara, pärlikett, särawad sõrmused ja taljeehted, mis koos seisid smaragdide ja briljantide tähtedest. Aga seda briljanti, suurt, rooja briljanti, seda ei wõinud ma kuidagi temale jätta.

(Järgneb.)

Hindmõistatus

Nr. 18.

Igasse ruutu tuleb üks täht kirjutada, nii et lugeda tuleb: esimeses püst- ja pealmises ristreas ühe riigi nimi Lõuna-Ameerikas, teises püst- ja alumises ristreas ühe Norra kirjaniku nimi, kuna 16 ruudulises kesstruudus aga igas neljas ruudus üks sõna mis ülevalt alla ja pahemalt paremale poole lugedes üht ja sedasama tähendavad ja milliste tähendused:

- 1) Üks maakihitidest.
- 2) Naisterahwa nimi.
- 3) Perekonnapäa (feesütlevas käännes).
- 4) Riie, mida iga meesrahwäs kannab.

Lahendused tulewad saada 10. novembrini „Romaani“ talitusele (Tallinn, postkast 199). Digete lahenduste saatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ nr. 21. Nende wahel loositakse ka wälja 3 aastakäiku „Romaani“ 1924. a. peale.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 15.

Midas oli kaks jalga, sest kassidel on käpad.

Sigeid seletusi saatjid:

Tallinnast: August Beklem, Hans Ehrenbusch, Olga Einmann, W. Hausmann, Hulda Jaagus, Selma Kippel, Harald Kuusik, S. Keerd, Arnold Leht, Fritsi Lints, M. Laas,

Karl Lottmõis, Ernst Lind, Selma Malm, S. Masing, Alma Ruut, O. Pihelgas, Anette Beckmann, Ida Keilik, Jutta Keintam, Leida Nossberg, Polly Keilik, Salme Rosenfeldt, August Kaudkepp, Albert Saarits, Linda Suusil, Hans Simm, Karl Saarepera, M. Suberg, Bally Loel, Dolly Timm, M. Thal, Olga

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Hindmõistatuse nr. 18 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Loom, Eduard Triik, M. Wail, Asta Wahtmeister, Boris Waino, Arnold Wiher.

Lartust: Raimund Hamberg, Johannes Jõul, Helmi Klaos, M. Kallik, Pauline Kivimäli, Silvia Koskit, Ewald Leinbock, Hedwig Puijat, Melita Rezold.

Loodist: August Mit.

Pärnust: Anson.

Wana-Wändrast: Elmar Siirgens.

Wiljandist: Hugo Jersolaw, Anton Polikarpus.

Õmmelt: Mja Rast, Ewald Mägi, Rooja Maurits, J. Dit.

Kafwrest: W. Leemets, Alma Lasberg.

Mõisaküllast: Wolff Bienenblatt, Arnold Reinhaus.

Hädemeestelt: J. Puusaar.

Nbjast: S. Päri.

Puresaarest: M. Rehepapp.

Parksi-Muiaast: Martha Pettay.

Paltiskist: Hugo Keemann.

Walgast: Paul Sallum, Edgar Tints, N. Wolmer.

Rohilast: Br. G. Söerus.

Warholast: Harald Sarm.

Meist mõitfid järgmised lahendajad igaüks ühe eksemplaari S. Kaudsepp'a „Sentimentalismi“:

M. Leht, Tõnnu, Laulupidu t. 1, k. 1.

Melita Rezold, Tartu, Pepleri tän. 21, k. 3.

N. Wolmer, Walk, Sepa t. 2-a, k. 5.

„Romaan'i“ talitus.

«Romaan'i» tellimishinnad on järgmised:

1923 aasta peale (24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastat (12 Nr.)	M. 400.—
1/4 „ (6 Nr.)	M. 225.—
kuu peale (2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber	M. 40.—

Tellige weel täna kohalikust postkontorist ilma iga lisamaksuta

ajakiri „ROMAAN“

Mida pakuvad ajakirja „Romaan“ sennised 15 romaani?

Ameerika naiskelm.

Lõbusal toonil jutustatud Ameerika juhtumisie-otsija neiu elu; põnev romaan.

Ameerika nisuwäljal.

Euroopa väljarändajad, kes pole harjunud raske wõitlusega oma elu eest — töös ja reisul. Juhtumisie-otsijad ja töölustilised — mõlemad on siin esitatud.

Haaremi wõre tagant.

Hommikumaa salapärane elu ja karmid kombed. Üle teiste paistab silma noore Euroopa ohwitseri kuju, kes armastab muhameedlase tütar.

India hauasammas.

Kauge tarkusemaa loodus, ilu ja rikkus esinewad selles romaanis sädewali ja pillawas uhkuses. Filmina tuntud suurteos.

Kui mina kuningas oleksin!

Hulgas, rõõwel, mõrtsukas, naistemeelija — seda kõik on Francois Villon, kes on aga ühtlasi ka esimene Prantsuse kunstilaulik.

Kullikisa.

Insener Barra saladuslik leidus; selle warjamine, rõõwimine ja päästmine. Kriminaalromaanide autori Sven Elvestadi üks paremaid juttudest.

Laane laul.

Armastus sugulaste wahel, mis areneb lõpuks suureks ja meeldiwaks õnneks. Selle romaani poolt räägib asjaolu, et ta minewaaastasel ankeedil tunnistati meie lugejate poolt kõige paremaks jutuks.

Lutsiferi silm.

Surmaw fotograafia-kunst, millega häwitatakse suur anarhistide-kommunistide rõõwsalk. Ülesleidjaks on endine Wene suurwõrstinna, kes sellega kätte maksab oma isa piinad.

Must täht.

Nagu Robinson Crusoe lugu wanasti, niisama mõjub praegusel ajal Must täht. Mitte üksikul saarel, waid wangimaja katusel tuleb inimesel end koita ja katta. Tuntud kinofilm.

Pime Geronimo ja tema wend.

Wenna süü läbi on Geronimo oma nägemise kaotanud. Wend hoolitseb ta eest — selle pimeda mängumehes-kerjuse eest. Nii rändawad nad mööda maad. Siis sünnib kohutaw arusaamatus wendade wahel.

Punasel kaldal.

Saksa randlaste elu. Täis armastusi ja wiha. Ilusad loodusekirjeldused wahelduwad elawa sündmustikuga. Suure osawõtu osaliseks saanud filmina „Rekordis“.

Russalka.

Kes ei tunne samanimeline mälestussammasi Tallinnas. Esimest korda Eeslis tõstetakse kätte selle laewaõnnetuse loolit. Wene ajal keelatud kirjanduse hulka kuulunud romaan.

Saare õpetaja.

Noor õpetaja usub oma Jumalasse ja tahab luua üksikul saarel kaluriite hulgas jumalariiki. Kuuldut arusaamatused. Armastus ja mõjuwad loodusekirjeldused teewad sellest jutust ühe kirjanduslikuma romaani.

Wanne.

Oma ausõna ohwer — nii on selle romaani õnnelik õnnetu. Läbi kõitwa sündmustiku jälgib igaüks põnewa huwiga kangelas hingepiina awaldu.

Wäike-Hvammur.

Kaugel Islandi saarel elawad inimesed sama waikisi ja wähenõudlikku elu, kui meilgi kodus. Ka siin kaswawad waiksest ümbruses suured ja ülendawad tundmused, kuid räägib ka samati ainelikkuse keel.

Ajakirja „ROMAAN” sennised romaanid:

Carthy, Justin Huntly Mc.: „Kui mina kuningas oleksin!”

Courths-Mahler, H.: „Laane laul”.

Elvestad, Sven: „Kullikisa”.

— „Must täht”.

Feuillet, Octave: „Wanne”.

Hamsun, Knut: „Ameerika nisuväljalt”.

Harbou, Thea von: „India hauasammas”.

Hjörleifsson, Einar: „Wäike-Hvammur”.

Janssen, Borge: „Haaremi wõre tagant”.

Lobsien, Wilhelm: „Saare õpetaja”.

Michelson, Miriam: Ameerika naiskelm.

Richter-Frich, Oevre: „Lutsiferi silm”.

Schnitzler, A.: „Pime Geronimo ja tema wend”.

Tavaststjerna, C. A.: „Russalka”. Soome lahe saladus.

Wothe, Anny: „Punasel kaldal”.

Shokolaad Kausmann & Ko. Kompwekid

Shweitsi
Piima
Dessert
Noisette
Silva
Mignon
Vanille
Kalewjne.

Shokolaad
Karbi
(shokolaadi)
Paber
Dessert
Karamell
Mompensier
Marmelaad
Pastilla jne.

Tallinn, Narwa maantee nr. 32